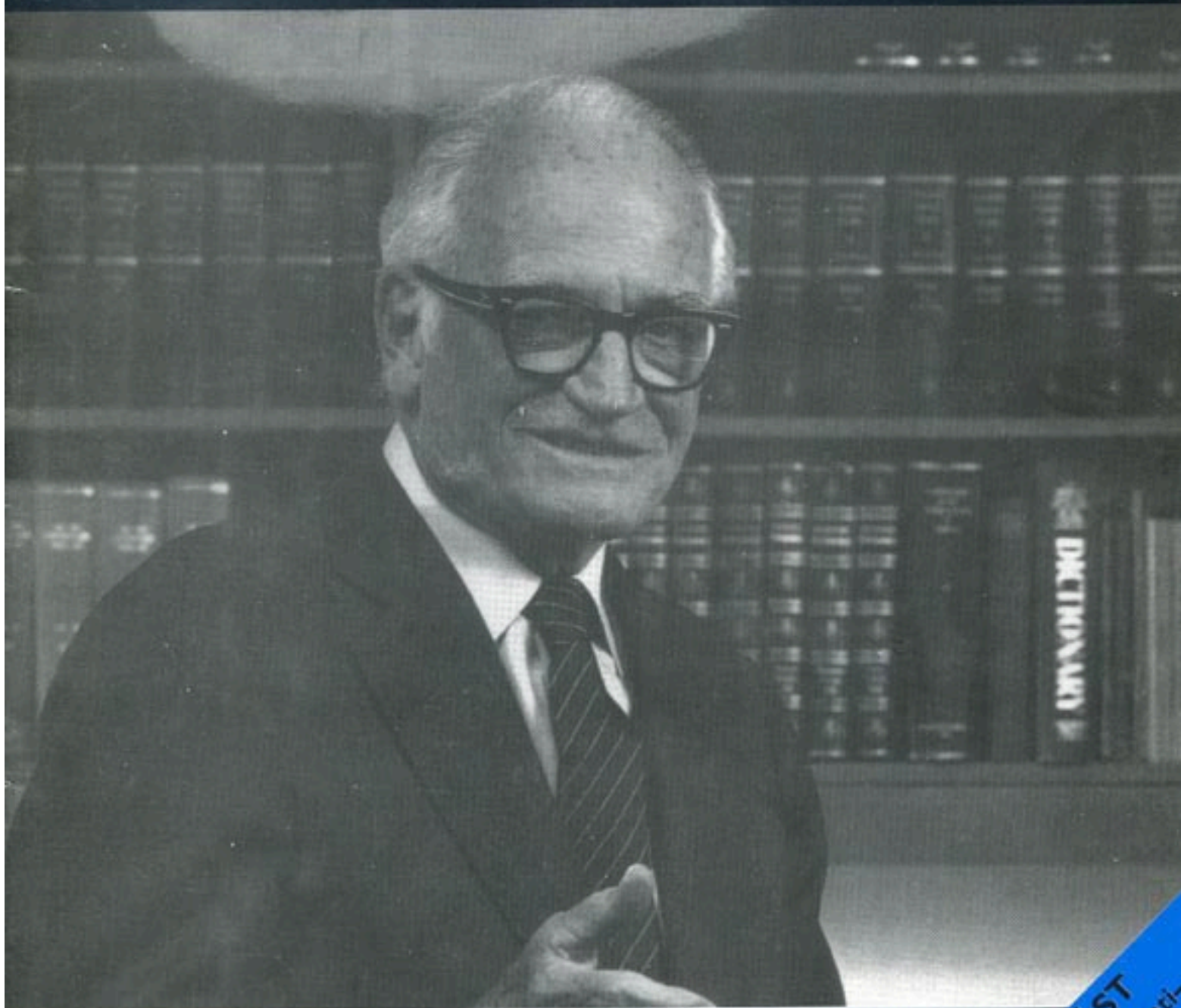

CONTRA

nr 4 1998 (nr 140 från starten) årgång 24 Pris 25:-

Vänsterpartiets riksdagskandidater
Nya pensionssystemet
Barry Goldwater

FRIHETENS RÖST
för västerländsk demokrati

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra

Återtryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-720 01 45

Telefax: 08-720 01 95

E-post contra@algonet.se

Internet hemsida <http://www.algonet.se/~contra>

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.

Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 443-5467.

Finland: Minst 100 mark per år.

Finländskt girokonto 800055-1125829.

Norge: Minst 140 norska kronor per år.

Norskt postgiro 0806 199 8277.

Danmark: Minst 130 danska kronor per år.

BG Föreningens Giro 1 89 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Mólnár

Redaktion: Tommy Hansson, Carl Johan Hardt, Carl

G. Holm och Tommie Ullman.

Övriga medarbetare: Bertil Häggman, Birger Larsson,

Bertil Lindblom, Arne Sundström, Niclas Thorselius och

Marek Zylis samt Christor Arkelors, Italien, Peter Hartvig

Danmark, Bertil Wedin, Mellensta Östern, Allan C.

Brownfeld, USA och Rune Westin, Australien.

Annons

Johannes Dirfeldt 0522-363 50

Presslagd 1998-08-03

Sävsjö Grafiska, Sävsjö 1998

En av den moderna konservatismens portalfigurer, senatoren Barry Goldwater, avled tidigt i somras. Hans porträtt tecknas i detta nummer av Goldwater-kännaren Bertil Häggman (som redan under sin studietid i Lund kallades för Barry Häggwater). Goldwater var en vägröjare för det som sedan blev Ronald Reagans konservativa revolution och Västs totala seger i det kalla kriget. Goldwater var en idémässigt engagerad konservativ, men han lade alltid – och särskilt under sina senare år – tyngdpunkten i sitt budskap vid individens frihet och självständiga ansvar.

CONTRA-NYTT

Contra flyttar

Contras redaktion och expedition flyttar i dagarna till nya lokaler. Efter drygt femton år på Kungsholmen går flyttlasset till Söder. Vi kommer att behålla hittillsvarande postadress, men telefon och telefax blir nya. Telefonnummer är från den 17 augusti 08-720 01 45 och telefaxnumret 08-720 01 95.

Tyvärr medför flytten att det kan bli rörigt ett tag och vi ber om Contravännernas förståelse för om vi inte kan upprätthålla vår vanliga servicenivå under augusti och september. Från oktober räknar vi med att allt ska vara i ordning igen.

Tom G. A. Hardt

En av Contras allra första prenumeranter, kyrkoherden och teologie doktor Tom G. A. Hardt, avled oväntat under sin sedvanliga sommarvistelse på Öddö utanför Strömstad.

Tom Hardt var genom åren en trogen Contraläsare, som ofta delade med sig av synpunkter på vad han tyckte var bra och dåligt i tidskriften. Någon gång tog han sig också tid att skriva inlägg i Contra, även om den mesta tiden ägnades åt en rikhaltig teologisk produktion. Han var en av Sveriges främsta kännare av Martin Luther och skrev sammanlagt 400 publicerade skrifter och artiklar. Många med kritiska och konservativa synpunkter på samhällsutveckling och kyrkoliv.

Tom Hardt var en sann lutheran, grundare av och kyrkoherde i S:t Martins församling, den enda församlingen i den från svenska kyrkan helt oberoende Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige, med ursprung i högkyrkliga tankar och med ett omfattande internationellt kontaktnät. När för något halvår sedan frågan om religionsfrihet för Kungen kom upp till diskussion påstods först felaktigt att grundlagen krävde att Kungen skulle vara medlem i Svenska kyrkan. En företrädare för hovet påpekade då i en kvällstidning att så alls inte var fallet, Kungen behövde bara vara bekännare av den "rena evangeliska läran, sådan den uti den oförändrade Augsburgiska bekiännelsen, samt Uppsala mötes beslut av år 1593, antagen och förklarad är" (successionsordningens fjärde paragraf). Därmed hade Kungen två samfund att välja mellan, Svenska kyrkan och en "församling med kyrka på Bergsgatan på Kungsholmen". Tom Hardt föreslog, när han läste detta, att församlingen skulle införskaffa en gyllene stol, lämplig för Kungen att sitta på, när han anslöt sig till S:t Martins församling.

En av Tom Hardts bestående insatser i svenskt samhällsliv var det mål införd Europakommissionen för mänskliga rättigheter som han – och S:t Martins församlings ordförande, juridikprofessorn Gunnar Karnell – drev angående rätten för församlingsmedlemmarna att ordna egen religionsundervisning för sina barn, som alternativ till den statliga skolans undervisning. Svenska regeringen vägrade hårdnackat att ge S:t Martins församling de rättigheter som Katolska kyrkan och de judiska församlingarna redan fått. Några få dagar innan Europakommissionen skulle fatta ett fällande beslut i ärendet fick S:t Martins församling 1972 sitt tillstånd och en förlikning mellan svenska staten och församlingen stadfästes av kommissionen. Sverige slapp – den gången – att bli chikanerad för brott mot den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Det var en av de första gångerna som Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna kom till praktisk användning i svensk rätt.

För Contras vidkommande har inte bara Tom Hardts eget engagemang varit av betydelse. Alla hans fyra söner, Georg, Wilhelm, Carl-Johan och Fredrik har under olika perioder aktivt engagerat sig i Contras arbete.

Carl G. Holm, Géza Mólnár och Tommy Hansson

Vänsterpartiets ledande riksdagskandidater:

Ingen arbetarbakgrund hos vänstern

Vänsterpartiet brukar ibland kalla sig arbetarparti. Men det är inte så mycket bevänt med arbetarna i dagens vänsterparti. De tongivande krafterna är ideologiskt och akademiskt skolade kommunister. Bland väljarna hittar man företrädesvis dagispersonal, kommunaltjänstemän och socialarbetare (vilket är en omskrivning för personer med socionomexamen, en akademisk utbildning som har lägre lönenivå än andra akademiska utbildningar). Karl-Göran Bottwyk har granskat ledande vänsterpartisters sociala bakgrund.

En undersökning av vänsterledarnas klasstillhörighet och yrkesbakgrund, föräldrahemmets och släktens sociala bakgrund och klassmässiga förankring samt förfädernas ursprung pekar på att det är personer med hedrande samhällspositioner – vad gäller borgerlig status. Dagens vänsterledare bär alltså på ett socialt arv, som för en vanlig medelssvensson visserligen kan framstå som avundsvärd, men absolut inte proletärt. Den som i valet till partistyrelse i januari framfördes som "arbetarkandidat", Hans Andersson, har visserligen varit plåtslagare, men det blev han först sedan han avslutat en bana som universitetslärare och docent i filosofi.

Av ledande personer i ett parti förväntas inte bara ideologiska kvalifikationer, utan även personlig lämplighet. Och personlig lämplighet att leda ett arbetarparti styrkes främst genom att kandidaten tillhör arbetarklassen, att han eller hon har rätt klassbakgrund. Men ledarna i vänsterpartiet Gudrun Schyman, Lars Ohly, Johan Lönnroth, Jonas Sjöstedt och Hans Andersson har alla föräldrar som tillhörde borgerlig-

heten. Ingen kom från ett arbetarhem. Samtliga härstammar från borgarklassen och deras uppväxtmiljö var borgerlighetens.

Gudrun Schyman – affärsmän i släkten

Gudrun Schyman har gått från vänster till höger. Först medlemskap i Marxist-Leninistiska Kampförbundet, MLK. Sedan övergång till vpk och till att som krögare i Gamla Stan bli medlem i SAF och hävda att hon minsann aldrig varit kommunist. (Stället i Gamla Stan heter "Kryp In" och ligger på Prästgatan. Man har fullständiga rättigheter och en stor stark kostar 45 kr). Gudrun Schyman föddes 1948 i Täby. Hennes far Stig Schyman (1913-1968) var köpman. Gudruns farfar Bernhard Schyman, född 1889 i Karlstad och Värmland, var handlare. Gudruns bror Lars-Erik Schyman bor på Lidingö och har liksom sina fäder valt affärslivet. Han sitter i styrelsen för två aktieföretag, Fashion Trade och Schyman Invest. Hans taxerade inkomst av tjänst och kapital låg 1995 på över 600.000 kr. Gudrun är utbildad socionom och har arbetat på socialkontor i Stockholm och Ystad.

Vänsterpartiet går till val i höst med kandidater vilkas sociala bakgrund kan beskrivas som högborgerlig. Till och med den ende arbetaren i gänget har en bakgrund som docent i filosofi och universitetslärare.

Lars Ohly – präster och militärer

Partisekreteraren Lars Ohly har gått från höger till vänster. Först valde han medlemskap i folkpartiets ungdomsförbund, FPU. Sedan bytte han världsuppfattning, blev kommunist och gick till vpk. Och han kallar sig som partisekreterare fortfarande kommunist, trots att någon kommunism inte längre syns i partinamnet. Lars eller Lars-Magnus Ohly kommer från en tysk prästsläkt. Han föddes 1957 i Spånga. Fadern Harald Ohly född 1923, var präst och blev sedermera kyrkoherde på Ekerö i Stockholm. Lars Ohlyss farbror Carl Ohly föddes 1913 i Bremen, Tyskland. Han var militär och som sådan plutonchef i finska vinterkriget 1940, kapten vid Svea Lifgarde 1943 och chef för arméns fältpolisår 1953. Lars Ohlys farfar Emil Ohly föddes 1885 i Höchst am Main, Nassau, Tyskland. Han gifte sig med den svenska godsägardottern Ingeborg Westerström, flyttade till Sverige, blev svensk medborgare och så småningom kyrkoherde i Tyska församlingen i Stockholm. Lars Ohlys farfars far Theodor Ohly var biskop i Wiesbaden. Lars Ohly läste på humanistisk linje på läroverket Nya Elementär. I det civila är han tjänstledig tågmästare från SJ sedan 1994. På SJ hade Ohly fackliga förtroendeuppdrag och var förhandlingsansvarig för SJ persontrafik 1993-94.

Johan Lönnroth – adel, akademiker och tidningsledare

Johan Lönnroth är partiets talesman i ekonomiska frågor, och vikarierade för Gudrun Schyman, när hon tog ledigt för att genomgå vård för sin alkoholism. Han föddes 1937 i Göteborg. Släkten härstammar från en trädgårdsmästare som levde i Örebro på 1600-talet och som tog sig namnet Lönnroth. Johan Lönnroth är son till historieprofessorn Erik Lönnroth (född 1910 i Göteborg), ledamot av Svenska Akademien sedan 1962 (stol 10). Johan Lönnroths farfar Magnus Lönnroth var

distriktssekreterare vid SJ. Johan Lönnroths farfars far Knut Lönnroth (1826-1885) var docent i botanik i Uppsala. Johan Lönnroths bror Lars Lönnroth (f 1935) är professor i litteraturhistoria och kulturchef vid Svenska Dagbladet. Johan Lönnroths bror Ivar Lönnroth (född 1940) är biokemiker och docent i bakteriologi. Ivar Lönnroth var tidigare gift med journalisten Ami Lönnroth (född 1940 i Göteborg), dotter till chefsbibliotekarien Nils Genell och hans hustru fil mag Hillevi, född Munck af Rosenschöld. Ami Lönnroth vigdes första gången med Ivar Lönnroth, blev andra gången 1983 gift och efter skilsmässa särbo med tjänsteman Lennart Blomquist (född 1923), son till direktör Oscar Blomqvist och är numera tredje gången gift med bankdirektör Per Eric Mattsson (född 1936), son till fabriker Eric Mattsson. Ami Lönnroth har varit gästprofessor i praktisk journalistik vid Stockholms universitet 1995-96 och är anställd vid Svenska Dagbladet. Ami Lönnroth är adlig på mödernet. En kusin till hennes morfars far hette Eberhard Munck af Rosenschöld (född 1811 i Lund). Denne Eberhard medföljde såsom läkare kapten Adolph Oxehufvuds långfärdsexpedition 1840 för utbildning av befäl åt handelsflottan. Sedan expeditionen upplöstes i Montevideo 1841 på grund av elevernas missnöje med undervisningen kvarstannade Eberhard såsom vetenskapsman i Buenos Aires några år, men bosatte sig sedan i Asuncion i Paraguay. Därstädes sköts han 1869 på presidenten Lopez' befallning. Han var gift med en dotter till general Rivarola och hade med henne flera barn; även fru Munck af Rosenschöld blev skjuten två dagar efter mannen. Johan Lönnroths bror Peter Lönnroth (f 1951) är docent och överläkare i allmän internmedicin på Sahlgrenska Sjukhuset i Göteborg. På mödernet tillhör Johan Lönnroth adelssläkten Lagercrantz. Hans mor hette Ebba Lagercrantz (1908-1948). Även arbetarledaren Olof Palme var adlig på mödernet. Hans mor tillhörde den tysk-baltiska adelssläkten von Knieriem. Bland Johan Lönnroths morbröder finns: Olof Lagercrantz, före detta chefredaktör på Dagens Nyheter, Rutger Lagercrantz, medicinprofessor, Arvid Lagercrantz, före detta chef på Sveriges Radio P1. Bland Johan Lönnroths kusiner finns Olof Lagercrantz dotter skådespelerskan Marika Lagercrantz. Johan Lönnroths morfar Carl Fredrik Gustafsson Lagercrantz (1883-1977) var kapten vid

Vi får aldrig glömma vilket parti och vilka människor vi har att göra med. Många har utbildning från Sovjetunionen eller Östryskland. Förförre partiledaren, C H Hermansson, skrev en tårdröpande dödsruna över mänsklighetens värste massmördare, Josef Stalin, 1953. Och när de tyska nationalsocialisterna ockuperade Danmark och Norge den 9 april 1940 lovordade partiorganet Ny Dag tyskarnas snabba och resoluta aktion – då var ju Hitler och Stalin bundsförvanter.

Kungl. flottans reserv och sparbanksdirektör i Stockholm samt gift med grevinnan Agnes Hamilton. Johan Lönnroths morfars far Henrik Gustaf Lagercrantz (1856-1925) var vice amiral och gift med grevinnan Aurora Amalia Wrangel af Sauss. Johan Lönnroths morfars farfar Carl Gustaf Lagercrantz (1816-1867) var artillerist. Karriär: adjutant hos konungen 1859, överstelöjtnant i artilleriet 1861, överste i armén 1862, statsråd och chef för finansdepartementet 1866-67.

I det civila är Johan Lönnroth docent i nationalekonomi. Och morfars farfar var finansminister på 1860-talet. Jämför med förre statsministern Carl Bildt. Hans farfars farfar, friherren och generalmajoren Gillis Bildt var svensk statsminister 1888-89.

Johan Sjöstedt – ingenjörer och läkare

Vänsterpartiets EU-palamentariker heter Jonas Sjöstedt, nu bosatt på Östra Norrlandsgatan i Umeå (och i Bryssel). Han föddes 1964 i Göteborg. Jonas Sjöstedts far Tor Sjöstedt (född 1937) är civilingenjör. Jonas farfar Arvid Sjöstedt, född 1904 i Göteborg, död 1987, var folkskollärare. Jonas mor Ingrid Sjöstedt, född Dahlström 1938 är överläkare inom psykiatri. Jonas morfar John Dahlström (1904-1966) var agronom och från 1948 lantbruksdirektör för Älvsborgs län. Men dessförinnan hade han även undervisat på Ulvhälls lantbruksskola. Jämför med Olof Palmes morfar Woldemar von Knieriem. Även han undervisade och var på sin tid agronomiprofessor och rektor för universitetet i Riga, Lettland.

Hans Andersson – docenten som blev plåtslagare

En annan ledande riksdagsledamot i vänsterpartiet heter Hans Andersson. Han har framförallt gjort sig känd för att yttra sig lite friare och mer obundet än övriga mer dogmatiskt skolade personer med kommunistisk bakgrund. Hans Andersson är riksdagsledamot sedan 1992. I det civila är han omskolad plåtslagare och slipslös facklig företrädare på ASEA (ABB) i Ludvika. Hans Andersson var tidigare docent i filosofi och talar som en akademiker. Ibland låter han fortfarande som en universitetslärare, som från katedern docerar inför sina studenter. Där har Gudrun Schyman ett övertag i sin förmåga att kommunicera med "vanligt folk". Gudrun säljer bättre. Hon har gåvan att kunna sälja till gemene man och där brås hon väl på sin fader köpmannen. Hans Anderson slutade som universitetslärare sedan han låtit omskola sig till plåtslagare och fått jobb på ASEA, där han inledde sin fackliga karriär. Hans bakgrund inom LO har gjort att blivit vänsterpartiets främste kontaktman eller samarbetsman med socialdemokratin. Som meriter inför omvalet till partistyrelsen anfördes förutom gedigen facklig bakgrund inom Metallindustriarbetareförbundet även Hans Anderssons internationella engagemang, som bestod i att han varit i Nicaragua som volontär en gång. Hans Andersson lär ha skrivit stora delar av vänsterpartiets partiprogram. Hans Anderssons far Torsten C Andersson (född 1912 i Sundsvall; Torsten C står för Torsten Christian, tilltalsnamnet från asatron och andranamnet kristet vilket gör ett förvirrat intryck) var jur kand och blev 1939 fiskal vid Svea hovrätt. Efter en verksamhet som direktörsassistent vid Sveriges industriförbund kom han sedan till näringslivet och var från 1956 direktör vid Svenska Esso AB. Hans Anderssons farfar Konrad Andersson var disponent. Hans Anderssons farmor hette Emma Franke (möjlig tillhörande grosshandlarsläkten Franke). Hans Anderssons mor är fil kand Karin Boholm (född 1910). Hans Anderssons morfar var Anders Boholm, grosshandlare.

Vänsterpartiets ledande företrädare består alltså av folk med delvis högborgerlig bakgrund. Bland vänsterledarnas rötter finns ju både biskop och amiral, för att inte tala om andra traditionella borgerliga och akademiska bakgrunder.

Multikulturalisterna förfalskar historien

Av Allan C. Brownfeld

En av det amerikanska samhällets ovanskliga förtjänster är dess genom åren fortgående assimilation av män och kvinnor av varje tänkbar rasrelaterad, etnisk och religiös grupp till en genuint ny nationalitet: den amerikanska. Amerikanerna har inte en gemensam raslig, etnisk eller religiös bakgrund utan i stället ett gemensamt förhållande till den individuella frihetens koncept, etablerat av den amerikanska konstitutionen som beskyddar och bevarar det.

I dessa yttersta av dagar har emellertid idén om den amerikanska smältdegeln kommit under attack samtidigt som "multikulturalismens" ideologi har sökt ersätta den. Termen betyder inte att vi alla skulle göra väl i att studera andra kulturer. På skulle ha något emot detta. Professor Alvin J. Schmidt beskriver i stället den multikulturella ideologin så: "Multikulturalismen är...en politisk ideologi som ser alla kulturer, deras seder och institutioner, såsom väsentligen jämlika. Ingen kultur anses överlägsen eller underlägsen; den är endast annorlunda. Kritik av andra kulturer, särskilt icke-västliga minoritetskulturer, etiketteras 'okänslig' eller 'bigott'. Det finns emellertid ett undantag. Den euro-amerikanska kulturen med dess judeo-kristna fundament ej blott kritiserar utan fördöms ofta och anklagas för rasism, sexism och klassicism."

"Trojansk häst"

I sin tankeväckande bok *The Menace of Multiculturalism* noterar doktor Schmidt, som undervisar i sociologi vid Illinois College, följande: "Förekomsten och tillväxten av multikulturalismen under senare tid har underblåsts av kulturell relativism, konceptet att varje kultur bedöms relativt sin egen standard och inte i enlighet med andra kulturer. Denna idé kan härledas till den tyske filosofen och hovpredikanten Johann Gottfried von Herder (1744-1803), vilken hävdade att varje samhälles kultur skulle bedömas 'utan att tillskriva den något fast mönster.' Kulturell

relativism födde idén att en annan kulturs uppträdande också var kulturellt relativt och inte fick dömas av någon utanför denna kultur. Snart utvidgades denna uppfattning till åsikten, att ens uppträdande inte ens må dömas av någon inom ens egen kultur. Denna tro har nu filterats ned till vanliga män och kvinnor i Amerika..." Exempelvis att "...ernåendet av objektiv sanning eller fixerade sanningar är omöjliga; ingen sanning eller idé är transcendent; alla idéer är socialt eller kulturellt konstruerade; idéer eller sanningar är sanna endast om de gagnar de 'förtryckta'; och historiens fakta är oviktiga..."

Doktor Schmidt vidhåller att "Multikulturalism är en modern trojansk häst och amerikanerna varken ser eller förstår den fara den döljer." Ett faromoment är att

amerikanerna kan komma att indelas i en mängd rasliga, religiösa eller etniska grupper. Multikulturella förespråkare argumenterar att människor med olika hudfärg och bakgrund representerar skilda kulturer. En sådan utgångspunkt, menar Schmidt, kan anses vara "rasistisk". Han skriver: "Kultur är inte något som stammar från människors gener eller hudfärg. Snarare innefattar kultur ett samhälles institutionaliserade värden, trosföremål och sedvänjor vilka lärs in genom mänsklig samverkan och inte ärvs biologiskt. Det finns inte någonting sådant som en vit, brun eller gul kultur, men ändå lyckas multikulturalisterna få fler och fler amerikaner att tänka i dessa termer."

Tidlös visdom

Historikern Arthur M. Schlesinger, Jr. framhåller: "(Multikulturalister) vill se vårt utbildningssystem förstärka, främja och

permanenta etniska samfälligheter och göra så på bekostnad av idén om en gemensam kultur och en gemensam nationell identitet."

Afrocentrisk utbildning och andra former av separat utbildning för separata grupper står i motsats till det traditionella mål som förespråkades av medborgarrättsledare, vilka endast ville öppna den amerikanska utbildningen för alla studenter, oavsett ras. Den framstående svarte ledaren i början av detta sekel, W.E.B. DuBois, utmanade multikulturalisterna i sin egen tid och sade: "Jag sitter med Shakespeare och han svävar inte på målet. Tvärs över raslinjen går jag arm i arm med Balzac och Dumas... Jag uppåddar Aristoteles och (Marcus) Aurelius och vilken själ som behagar mig, och de kommer alla i ödmjukhet utan otidigheter eller missfälligheter. Så, förenad med Sanningen, vistas jag ovan täckelset."

För DuBois talade den tidlösa visdomen hos den västerländska civilisationens klassiska verk till alla folk och raser, inte bara till vita med europeiskt ursprung.

Professor Schmidt visar hur multikulturalisterna förfalskar historien för att få fram det de vill ha sagt. Detta demonstreras av deras vägran att ta ställning till könsstämpling och kvinnomisshandel i den afrikanska kulturen, häxbränningen i Indiens hinduiska samhälle och i synnerhet den falska bilden av de amerikanska indianerna. I läroboken *The World Past and Present* påstås till exempel aztekerna ha "skapat storslagna civilisationer lika imponerande som de vilka återfinns var som helst i världen". Ingenting sägs om aztekernas stämplingar och kannibalism. Doktor Schmidt frågar: "Vad lyckades dessa 'storslagna civilisationer' uppnå? Var finns en frihet av Magna Carta-typ eller en rättighetsförklaring sådana som återfinns i den amerikanska konstitutionen? Uppfann de någonting som kan jämföras med tryckpressen med rörliga typer? Producerade de en Beethoven, en Mozart eller en Bach? Vilka enorma framsteg i medicinsk vetenskap eller matframställning kan aztekerna berömma sig av?...Ändå förleds unga, formbara sinnen att tro att aztekerna hade en civilisation jämförbar med dagens amerikanska samhälle."

Farlig riktning

En annan skoltext, *The American Nation*, porträtterar Maya som folket "som byggde storslagna civilisationer på de amerikanska kontinenterna". *The World Past and Present* rapporterar att Maya "skapade Amerikas första stora civilisation". Ingendera texten talar om de fruktansvärda, blodiga offer som rutinmässigt genomfördes av Maya-folket.

Den enda kultur som de mångkulturella förespråkarna känner sig oförhindrade att kritisera är den som finns i deras eget land. "Multikulturalisterna ignorerar helt enkelt envar kultur som motsäger deras tes att alla kulturer har lika värde", skriver Schmidt. "Om de verkligen är lika så kan ingen på logisk grund ha något att invända mot Ku Klux Klans kultur... mot nynazisterna eller mot någon annan kulturell sedvänja eller tro, oavsett hur bisarr eller skräckinjagande den än må vara."

Faktum är att vi har en kultur som, med alla sina fel och brister, attraherar män och kvinnor från hela världen. "Om Amerika är så rasistiskt och förtryckande, varför fortsätter miljoner att se Amerika som en hoppets fyrbåk?" frågar Schmidt. "Människor kommer inte frivilligt till ett land vars kultur är förtryckande och rasistisk."

Goethe sade en gång: "Amerika, du hast besser" (Amerika, du har det bättre). Schmidt: "Han, liksom så många andra,

En amerikansk-mexikansk familj kopplar av. Det beräknas att år 2000 kommer personer av så kallad hispanisk härkomst att utgöra 15 procent av USAs befolkning. (Foto: The World & I)

avundades Amerika, delvis på grund av dess framgång med att assimilera miljoner och åter miljoner invandrare... Historiker har kallat det det amerikanska undantaget. Detta undantag hotas nu av den multikulturella politiken."

Det sista vi behöver är en raslig och etnisk splittring som den vi har sett på Balkan, i Mellanöstern, Indien och på andra ställen. Om vi följer multikulturalisterna rör vi oss emellertid i en farlig riktning.

Dubbelt medborgarskap hotar amerikanska ideal

Från och med den 20 mars 1998 kan över en miljon naturaliserade amerikaner av mexikansk härkomst i enlighet med ny mexikansk lagstiftning tillägna sig dubbelt medborgarskap: utöver det amerikanska också ett mexikanskt. Det senare tillåter individen att resa fritt i Mexiko, att till skillnad från utlänningar köpa egendom och att dra nytta av samma arvsrätt som gäller i Mexiko boende mexikaner. De tillåts ännu så länge dock inte rösta i Mexiko.

Mexiko är inte det första land att införa dubbelt medborgarskap – ytterligare ett 50-tal länder har det, varav en rad latinamerikanska varifrån många emigrerat till USA. Enligt en beräkning föds varje år i USA omkring en halv miljon barn med automatiskt dubbelt medborgarskap.

Amerikanska kritiker av multikulturalismen oroar sig nu för att det dubbla mexikanska medborgarskapet skall bidra

till ett samhälle utan den traditionella amerikanska patriotismen. Idén om Förenta staterna som en smältdigel där människor samsas under ett gemensamt amerikanskt medborgarskap med tillhörande nationella ideal är på väg att försvinna till förmån för ett fragmentiserat samhälle, där partikularismen och inte universalismen är rätte-

snöre.

Kritikerna pekar även på att naturaliserade amerikaner måste svära en ed med innebörden, att de "absolut och fullständigt" måste avsvära sig varje form

av trohet gentemot varje utländsk "furste, potentat, stat eller överhöghet" och att det dubbla medborgarskapet undergräver denna eds trovärdighet.

Till dem som varnar för konsekvenserna av den nya mexikanska lagen hör Noah Pickus från Duke University, som menar att dubbelt medborgarskap riskerar frammana övernationella regeringsorgan med uppgift att medla mellan konkurrerande nationella ambitioner. Den amerikanska regeringen har traditionellt varit avvisande gentemot dubbelt medborgarskap – alla amerikaner som inte uttryckligen av sagt sig sitt amerikanska medborgarskap har betraktats som amerikanska medborgare. I dag är den hållningen till följd av multikulturalismens insteg på väg att urholkas.

I dagens Kalifornien är en av fyra invånare födda i ett annat land än Förenta staterna.

Tommy Hansson

Svenskt pensionssystem i gungning

Av Carl G. Holm

Det här är en artikel för *Contra*'s yngsta läsare. Den handlar nämligen om pensioner. Alla pensionärer kan sluta läsa här. För artikeln berör knappt alls den som har pension redan idag. Gymnasister och universitetsstudenter bör däremot spärra upp korppluggarna. Den här artikeln berör i hög grad hur Du kommer att få det om fyrtio-femtio år.

Det traditionella systemet att ta hand om gamla har i Sverige och den övriga världen varit en ren familjeangelägenhet. Barn tar hand om sina föräldrar. Det var ett av skälen till att skaffa många barn – i Sverige på 1800-talet eller i u-länderna idag. Med hög barnadödlighet behövdes flera barn, så att åtminstone några överlevde sina föräldrar.

För den som inte hade några överlevande barn var tiderna kärva. I Sverige var det fattigvården och sockenstugan som väntade den som inte kunde ta vara på sig själv och som inte hade några barn som kunde hjälpa till. En annan tingens ordning kom i och med den allmänna folkpensionen. Plötsligt försågs alla som uppnått folkpensionsåldern (som då var 67 år) med kontant stöd från staten. För en del som levt på landet med självhushåll var det första gången de fick några kontanter att tala om. För dem som bodde i stan var det ett litet tillskott, som det dock normalt inte gick att leva på.

Räknades upp

I de gamla brukssamhällena ingick det i traditionen att bruket även sörjde för de gamla. Men med ökad rörlighet, städer istället för bruksorter och en snabbare industriell omvandling, något som inträffade på 1870-talet och senare, blev brukssamhällets system otillräckligt. På tjänstemannasidan införde de flesta företagen tjänstepensioner för sina tjänstemän. Det vill säga de fick behålla en del av sin lön efter pensionsåldern. En förutsättning var dock att de stannade kvar på företaget ända till pensionsåldern. Ett mer flexibelt system drevs fram i och med bildandet av Svenska personalpensionskassan (SPP) 1913. Då infördes – men bara för tjänste-

Dagens pensionärer kan tillgodoräkna sig ATP-systemets fördelar.

män – ett system som innebar att den intjänade pensionen kunde flyttas med till en ny arbetsgivare. Pensionen blev en del av lönen, som dock betalades ut först efter pensionsåldern.

Det skulle dröja ytterligare närmare ett halvsekel innan också arbetarna fick tjänstepension. Och den pensionen kom inte genom en överenskommelse med arbetsgivarna utan genom lagstiftning om ATP, som trädde ikraft 1960. ATP-systemet var omstritt. Om principen med tjänstepension rådde ingen oenighet, men om utformningen uppstod en lång politisk strid. De borgerliga partierna ville ha ett system som liknade de privata pensionsförsäkringarna. Var och en skulle obligatoriskt betala in en premie till valfritt pensionsbolag och de reserver som byggdes upp skulle användas för pensionsutbetalningar. Socialdemokraterna ville istället ha ett centraliserat statligt system där huvuddelen av pensionerna betalades av dagens yrkesaktiva och reserver skapades enbart som en buffert för att ta hand om svängningar i inkomstnivåer, dödlighet och åldersklassernas storlek. Det blev det socialdemokratiska förslaget som vann efter en dramatisk omröstning i riksdagens andra kammare. En folktoppartist, Ture Königson, avstod från att rösta och det socialdemokratiska förslaget vann med 115 röster mot 114 och en nedlagd.

ATP-systemet var ursprungligen värdesäkrat med garantier från staten. Pensioner räknades upp med inflationen. Så länge inkomsterna, och därmed ATP-avgifterna, ökade snabbare än inflationen var det inget problem. Pensionärerna fick genom kombinationen av folkpension och ATP ungefär 65 procent av sin tidigare inkomst i pension. Den tidigare inkomsten beräknades på ett generöst sätt, vilket innebar att många fick mer än de skulle ha fått med ett system som byggde på premiebetalningarna. Det gällde särskilt akademiker (med lång utbildning) och hemmafruar (med få yrkesverksamma år). De som fick betala var den typiske LO-medlemmen som börjad arbeta vid 16 års ålder och blev pensionerad vid 67. Bara 30 av de 50 åren i yrkeslivet gav något tillskott till pensionen.

Under 1960-talet och början av 1970-talet var den ekonomiska tillväxten snabb. ATP-avgifterna växte mycket snabbare än de inflationssäkrade åtagandena. Dessutom fick de så kallade övergångsgenerationerna ligga ATP-förmåner än vad senare årgångar skulle få. ATP-systemet var skapat av personer födda på 1910- och 1920-talen. Det gav dessa åldersklasser fullt utbyte av systemet, trots att de inte varit med och betalat. Betala skulle deras barn göra. Å andra sidan utestängdes personer födda på 1890-talet och 1900-talets första decennium från större delen av förmånerna i systemet. Med motiveringen att de inte hade varit med och betalat.

Med motiveringen att de inte hade varit med och betalat.

De som är unga i dag har anledning oroa sig över sin framtida pension...

Uppenbara nackdelar

En särskild speciellt socialdemokratisk vinkel på ATP-systemet uppstod när man började manipulera med samordningen mellan folkpensionen och ATP. Innan ATP infördes hade folkpensionen med nöd och näppe gått att leva på. Efter införandet av ATP började man sänka realvärdet på folkpensionen och kombinera det med ett så kallat pensionstillskott. Finessen var att pensionstillskottet bara tillföll dem som var berättigade till ATP. För att kunna leva på en miniminivå behövdes såväl folkpension som pensionstillskott. I den ursprungliga versionen av ATP infördes en möjlighet att säga nej till ATP. Det var en möjlighet som framförallt kunde utnyttjas av småföretagare och bönder, som inte hade råd att alla år betala avgiften. De här grupperna hade röstat för de borgerliga förslagen och var negativt inställda till systemet. De tackade nej och trodde att de skulle få en normal folkpension. Men när de blev folkpensionärer fick de bara en del av det de räknat med, medan alla socialdemokrater i motsvarande situation hade varit anslutna till systemet och fick pensionstillskott.

När den ekonomiska tillväxten avtog, för att under 1990-talet under en del år till och med bli negativ, blev nackdelarna med ATP-systemet alltmer uppenbara. Pengarna skulle inte räcka till. Med den gene-

rösa garantin för inflationen, med längre studietider, sänkt pensionsålder (65 år officiellt, men idag allt oftare i praktiken under 60 år) och högre livslängd arbetade folk snabbt ihop rättigheter, som de emellertid ville utnyttja under betydligt längre tid. Flera utredningar genomfördes för att komma till rätta med problemet, men det var först sedan folkpartisten Bo Könberg blivit socialförsäkringsminister som någon på allvar tog itu med problemet. Könberg satt själv som ordförande i pensionsutredningen, som utarbetade ett nytt förslag till pensionssystem, ett system som skulle klara av lägre tillväxt, kortare yrkesverksam tid och högre livslängd. Sättet att komma till rätta med de alltför generösa löftena i ATP-systemet var naturligtvis att sänka förmånerna. Men det har man inte talat om i klartext. Könbergs pensionsutredning har dock vunnit stöd från de stora riksdagspartierna (en målsättning har varit att systemet ska vara accepterat av alla partier som kan tänkas komma i regeringsställning, så att folk kan lita på att systemet är stabilt).

Lägre förmåner är en viktig komponent. Till en del är de kända, till en del är de gömda i tekniken, som den nuvarande socialförsäkringsministern Maj-Britt Klingvall kanske inte själv genomskådar, men som hennes medarbetare säkert inser konsekvenserna av. Skulle realistiska an-

taganden användas i kalkylerna skulle det skapa en intern revolt inom socialdemokratin, som skulle kunna äventyra systemets genomförande. Men nu har systemet antagits av värriksdagen. Det är realistiskt, för det lovar inte mer än det kan hålla. Men det lovar väldigt lite. Och i själva verket mycket mindre än vad politikerna gett sken av.

Höjd pensionsålder

Under årens lopp har pensionsåldern sänkts från 67 till 65 år. Detta trots att gamla människor hela tiden blivit friskare och livslängden har ökat. Tiden som pensionär har därför ökat. Med oförändrade resurser från ATP och snarast en sjunkande befolkning håller naturligtvis inte detta i längden. Regering och riksdag har därför i smyg återinfört 67 år som pensionsålder. Dock med viss flexibilitet, så folk vet ännu inte om vad som hänt. Så här är det:

Den fasta pensionsåldern är helt avskaffad. Istället kan man valfritt ta ut pension från 61 års ålder eller den senare tidpunkt som man finner lämplig. Tar man ut pension tidigare blir pensionen lägre (och den lägre pensionen gäller hela livet ut). Det har också gått att skjuta upp pensionen till efter 65-årsdagen, ända till 70-årsdagen om man så önskat (och då blir pensionen på motsvarande sätt högre). Men försäkringskassan har skrivit ett brev till

alla som fyller 65 och berättat hur stor pensionen blir. Den blivande pensionären har haft några månader på sig att tacka nej och skjuta upp pensioneringen, men om han eller hon inget gjort kom pensionen samma månad som 65-årsdagen (en liten smyghöjning av pensionsåldern var att den uppskötts till månaden efter 65-årsdagen, en månad senare alltså, något som var en del av "pensionärernas bidrag" till att lösa den ekonomiska krisen). Framöver kommer det inte att komma något brev till 65-årsdagen utan till 70-årsdagen. Och den som inte svarar får ingen pension från 70 utan brevet är bara en information om hur stor pensionen blir om man ansöker om att få den från 70-årsdagen. Den som inte gör någon ansökan får inte pension ens till 90-årsdagen.

Nå, de flesta kommer naturligtvis förr eller senare fram till en tidpunkt då de anser att de har gjort sitt i yrkeslivet och de kommer då att ansöka om pension. Och här kommer innehållet i arbetsrättslagstiftningen in. Enligt lagen om anställningsskydd är det förbjudet att säga upp någon utan "saklig grund". Och till saklig grund räknas inte ålder. Utom för dem som uppnått pensionsåldern. LAS har tidigare i den aktuella paragrafen haft 65 år som åldersgräns. Arbetsgivaren har kunnat säga till den som fyllt 65 att han eller hon är för gammal. Den här 65-årsregeln har nyligen ändrats till 67 och den egentliga pensionsåldern är idag därför 67 år. Dock innehåller de flesta kollektivavtalen en regel om att det är 65 och inte 67 som ska gälla. Regeringen är dock missnöjd med att det står 65 i kollektivavtalen. Man har inte velat lagstifta i frågan, eftersom en lagstiftning skulle få långtgående konsekvenser för de pensioner som överenskommit på arbetsmarknaden (vid sidan av ATP).

Men regeringen har till SAF, LO, TCO och SACO framfört att det är regeringens bestämda uppfattning att 65 bör ersättas med 67 i kollektivavtalen. Av någon outgrundlig anledning är den här höjningen av pensionsåldern inte något som det görs slogans av på valaffischerna.

Låga utbetalningar

Det som vi redovisat här ovan gäller generellt för alla, oavsett om de är berättigade till ATP eller pension enligt det nya pensionssystemet. Nu ska vi gå över till att granska vad det nya pensionssystemet innebär.

Det gamla ATP-systemet lovade gene-

röst att höja pensionerna i takt med inflationen. Men det fanns inga inneboende mekanismer som ordnade fram pengarna till detta generösa löfte. Det nya pensionssystemet är inte lika generöst som det gamla. Löftet om inflationskompensation gäller bara om tillväxten i samhällsekonomin är minst 1,6 procent. Om tillväxten är högre än 1,6 procent ska det till och med bli höjningar utöver inflationen. Siffran 1,6 procent avser real tillväxt efter avdrag för inflationen. I praktiken innebär detta att pensionerna sänks med 1,6 procent om inflationen är noll och tillväxten noll. Om inflationen är 1,6 procent och tillväxten noll blir pensionen i kronor oförändrad men i köpkraft minskad med 1,6 procent och så vidare.

I pensionsarbetsgruppens beräkningar av konsekvenserna finns en rad uträkningar hur det nya systemet skulle slå på olika typer av inkomsttagare. Somliga skulle få mer pension, andra mindre. De flesta faktiskt mer. Den uppmärksamme iakttagaren fråga sig naturligtvis hur det kan bli mer i pension när problemet med det gamla systemet är att det ger för generösa förmåner. Sanningen är också en helt annan än den som utredningen och socialdepartementet försöker ge sken av. Beräkningarna är i och för sig tekniskt korrekta. Men de bygger helt och hållet på antagandet att den långsiktiga tillväxten ska ligga på 2 procent, dvs över de 1,6 procent som är det nav kring vilket hela systemet rör sig. Argumentet för att det är rimligt att räkna med 2 procent är att den långsiktiga tillväxten i Sverige har varit 1,8 procent, räknat sedan 1960 (då ATP-systemet infördes) och att ett genomsnitt av OECD-länderna långsiktigt haft en tillväxt på 2,3 procent. Varför skulle vi inte på lång sikt klara den tillväxten?

Inget talar egentligen för att vi skulle göra det. 1960- och 1970-talen var extremt gynnsamma ur tillväxtpunkt. Inget talar för att vi åter ska få uppleva en längre period med tillväxt på den nivån (något enstaka år kommer det däremot säkert att inträffa, 1998 är ett sådant år).

Tar vi fram siffrorna för de senaste tjugo åren, en mer realistisk siffra att använda vid beräkningarna, blir resultatet inte alls så gynnsamt som arbetsgruppen tror. Tvärtom. Det blir fråga om rejäla minskningar i storleksordningen 10-15 procentenheter – jämfört med de 55-60 procent som utredningen räknat med. Ni-

värna i det offentliga pensionssystemet hamnar därmed ner mot 40 procent av lönen. Men det är inte färdigt med detta. Med hög arbetslöshet, längre studietid och sänkt effektiv pensionsålder (alla trender som vi sett de senaste åren, bara den med sänkt pensionsålder kan vi förvänta oss att den bryts) minskar möjligheten att tjäna in "normal" pension.

Opinionsundersökningar visar entydigt att svenska folket vill ha högre pension än 50 procent av lönen. Men ska de få det måste de komplettera med en privat pensionsförsäkring.

En annan aspekt på det nya pensionssystemet är att hela fyrtio procent beräknas få den så kallade garantipensionen, det vill säga den pension som alla får, utan att ha jobbat en enda dag eller betalat en enda krona i avgift. Det innebär att "de raka rören" kommer att saknas för nära halva befolkningen. Oavsett hur mycket de arbetar och hur länge de arbetar, så kommer de ändå bara att få minimibeloppet från det nya pensionssystemet.

Extremister agerar

Det Nya Partiet under ledning av Ian Wachtmeister har varit föremål för protester, bland annat under sommarens offentliga möten i Gävle, Nynäshamn och Norrtälje. Wachtmeister har talat om en "organiserad attack av anarkister, kommunister och veganer".

I Nynäshamn lyssnade 70-80 personer på greve Wachtmeister, när ett antal ungdomliga motdemonstranter anlände och ropade hetsiga slagord, blåste i medhavda visselpipor samt delade ut flygblad från den anarkistiska tidningen *Direkt Aktion*.

–Jaha, nu kommer de igen, kommenterade en luttrad greve i sin mikrofon. De är anarkosyndikalister och påstår sig vara för demokrati, men när de ska hålla egna möten kommer inga och lyssnar, så därför förstör de andras möten i stället.

En motdemonstrant citeras i Socialistiska partiets tidning *Internationa-len*: "Han får i alla fall extremiststämpel på sig".

Vänsterextremisternas strategi är alltså att mötesstörningar skall leda till att Ian Wachtmeister och hans nya parti skall blandas samman med de verkliga extremisterna.

Destruktiv modern feminism

Feminismen är en av dagens mest inflytelserika ideologier. Aldrig tidigare under historiens lopp har världens kvinnor haft så mycket makt och inflytande som i dag. I både utvecklingsländer och utvecklade länder förändras kvinnans status ständigt till det bättre: vi kvinnor är bättre utbildade, har fler rättigheter och mer inflytande än någonsin tidigare. Och eftersom det är vi som föder barnen äger vi en intim kunskap om den skörhet och det omätliga värde som varje mänskligt liv besitter.

Men feminismen är inte enbart av godo. Det gäller i synnerhet den moderna feminismen, som med rätta kritiserats för en rad defekter. Låt mig först ge en bakgrund till den västerländska kvinnorörelsen. Den anses ha inletts av 1700-talsfilosofen Mary Wollstonecraft i England. 1792 publicerade hon boken *A Vindication of the Rights of Women*, vilken blev en omedelbar bästsäljare. Wollstonecraft var besjälad av den europeiska Upplysningens ande och påpekade, att även kvinnor är rationella varelser. Hon blev den första att utsträcka Upplysningens doktrin om naturrätten till kvinnor.

Feminismen i USA

Frågan om kvinnors rättigheter utvecklades vidare av den store engelske 1800-talstänkaren John Stuart Mill, som menade att jämlikhet mellan män och kvinnor var en nödvändighet i ett sunt samhälle. Mill betraktade förhållandena mellan män och kvinnor som "det mest fundamentala" av alla förhållanden. I sin skrift *Treatise on the Subjection of Women* framhöll Mill: "Mänsklighetens pånyttfödelse kommer endast att begynnas på allvar när de mest grundläggande av sociala förhållanden ställs under den jämlika rättvisans styre."

I Förenta staterna inleddes kvinnorörelsen i mitten på 1800-talet som en konsekvens av rörelsen för slaveriets avskaffande. Feministiska ledare som Elizabeth Cady Stanton, Susan B. Anthony och en enastående svart kvinna som hette Sojourner Truth ledde den långa, svåra och ibland även farliga kampen för kvinnans frigörelse. Också dessa förgrundsgestalter utgick från den europeiska Upplysningens idéer om demokrati och individuell rättvisa.

De amerikanska kvinnorna fick rösträtt 1920, då Förenta staternas kongress antog

det nittonde grundlagstillägget. Den historiska epoken mellan 1848 och 1920 brukar kallas den amerikanska feminismens "första våg".

Lagstadgade rättigheter

Sedan kvinnorörelsen tillkämpat sig rösträtt i USA mattades dess aktiviteter av. Den kom emellertid tillbaka på ett närmast aggressivt sätt i slutet på 1960- och början på 1970-talet, då "andra vågen" inleddes. Denna andra våg hade sitt ursprung i protesterna mot den amerikanska krigföringen i Vietnam och kritiserade grundläggande amerikanska institutioner. Eftersom allting som börjar i USA förr eller senare också når den övriga västvärlden, har den amerikanska feminismen också fått stort inflytande i Sverige.

De flesta seriösa bedömare – konservativa som liberala, religiösa som icke-reli-

Gästskribenten

giösa – är överens om att det som kom ut av den amerikanska feminismens första våg var bra såväl för kvinnorna som det amerikanska samhället i stort. Kvinnorna fick en rad lagstadgade rättigheter och möjligheter till högre utbildning. Den andra vågens frukter är en mer blandad kompost. Vissa sidor av den har varit rent destruktiva.

På den andra feministvågens pluskonto kan anföras lagar som tillförsäkrade de amerikanska kvinnorna lika lön för lika arbete. Det blev också fler yrken för kvinnorna att välja mellan – tidigare hade de i stort sett varit hänvisade till att vara sekreterare, lärare eller hushållerskor. Och som en följd av den reformerade lagstiftningen kunde en chef inte längre avskeda en kvinna som blev gravid. På 1980-talet kom lagar som skyddade kvinnor mot sexuella trakasserier och våldsbrott. Sådana reformer har varit bra inte bara för amerikanska kvinnor utan för kvinnor över hela världen.

Den försvagade familjen

De amerikanska kvinnorna anses vara de kanske friaste kvinnorna i världen. Men friheten har haft sitt pris. Kvinnorörelsen i USA förbättrade kvinnornas status men försämrade barnens status. I familjer med två heltidsarbetande makar hamnar bar-

Av Viveka Freeland

nen ofta på mellanhand. Följden har blivit en rad svåra sociala problem såsom ökad kriminalitet och våld bland tonåringar, en explosion av drogmissbruk samt ökade svårigheter i skolan. Detta är delvis en följd av att fler och fler barn växer upp i hem utan fäder och där mödrarna arbetar 40 timmar och mer per vecka. Pappans frånvaro i en familj är ett socialt problem som vi bara har sett början på.

Familjeinstitutionen har försvagats kraftigt sedan slutet av 1960-talet, då feminismens andra och mer destruktiva våg inleddes. Det är naturligtvis inte så enkelt att feminismens ökade inflytande är enda boven i dramat. Många faktorer samverkar. Jag är dock övertygad om att den moderna feministiska rörelsen har bidragit till att försvaga familjen. Den har definitivt inte gjort något för att stärka den. Låt mig avslutningsvis något diskutera vad detta beror på.

Under det att den första vågens feminism baserades på Upplysningens tankar men också utgick från Bibelns normer om kärlek, barmhärtighet och respekt för familjetraditionen, så hade den andra vågens feminism ett mycket annorlunda ursprung. Den hämtar till stor del inspiration från 1960-talets radikalism, byggd på ideer (Forts på sidan 19)

Viveka Freeland är ordförande i den svenska sektionen av Womens Federation for World Peace (Kvinnofederationen för världsfred). Hon är fyra barns mor och syns här med yngste sonen Godwin.

SVERIGE-NYTT

Contras notissavdelning har i detta nummer sammanställt av Carl G. Holm och Tommy Hansson. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originaltexten, om inte annat markeras med citations-tecken.

Sop-Lennart efter Tok-Olle

Så har Centerpartiet bytt ordförande. Lennart Daléus efterträder Olof Johansson. Eller mer populärt uttryckt: Sop-Lennart efterträder Tok-Olle. Det är möjligt att den förre har större förutsättningar att lotsa Centern till ett hyggligt valresultat än den senare, men skillnaden är sannolikt marginell. Ty även stockholmaren Daléus tillhör antikärnkraftsfundamentalisternas skara.

Det var som bekant Thorbjörn Fälldin som gjorde Centerpartiet till ett framförallt kärnkraftsfientligt parti i början på 70-talet, då det före detta Bondeförbundet blev den ledande borgerliga parti-bildningen. Fälldin hade (och har) betydande personliga kvaliteter, vilket gjorde honom till en folklig ledare och slutligen även statsminister som uppskattades i breda lager (och hjärtligt avskyddes av Olof Palme). Vad inte lika många känner till är att det inte var Fälldin utan Centerns partisekreterare Gustaf Jonnergård som utformade partiets kärnkraftsfientliga stra-

tegi med det enda syftet att få maximalt antal röster.

För den intellektuelle Jonnergård var kärnkraftsfrågan huvudsakligen en röstmagnet. För Fälldin och andra inom partiet blev den dock av pseudoreligiös karaktär, en fråga om ett Gott Sverige utan kärnkraft och ett Ont Sverige med kärnkraften som dominerande energikälla.

Lennart Daléus är 40-talist och som sådan ärligen övertygad om att han har rätt i allt. Han är både antikärnkraftsfanatiker och miljöfundamentalist i ett bredare perspektiv. Han har sedan 1993 varit ordförande i den så kallade Kretsloppsdelegationen och utlät sig relativt nyligen i televisionen om sopsorteringsens välsignelser. Han erkände då att de positiva effekterna av den från regeringshåll påbjudna sopsortereringen var små, men att den ändå var eftersträvnsvärd därför att den stärker "människors miljömedvetande".

Priset för denna tvivelaktiga fördel är dock högt – *Expressen* avslöjade i våras att handikappade och psykiskt sjuka använts vid eftersortering av sopor vid svenska soptippar. Det hör till bilden att detta arbete är både smutsigt (förstås) och hälsovådligt med tanke på den höga föroreningsgrad som vidlåder flera veckor gamla sopor.

Men Sop-Lennart torde inte bekymra sig

särskilt mycket om detta. Huvudsaken är ju att svenska folket hjärntvättas till att bli lydiga källsorterare...

Wayne och svenska vänstern

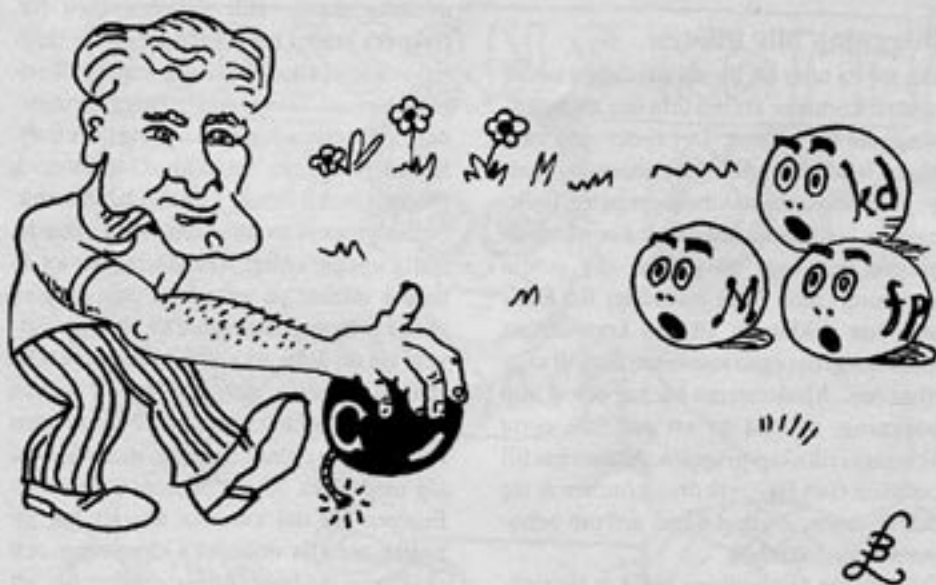
Lördagen den 11 juli visade stats-televisionens kanal 1 ett engelskt minnesprogram om filmskådespelaren John Wayne, som ännu nästan 20 år efter sin död är USAs mest uppskattade filmhjärte någonsin. Wayne avled till följd av cancer i magen i februari 1979.

John Wayne var mycket mer än en filmskådespelare. Han var inget mindre än en amerikansk institution och övertygad patriot som stod fast vid sitt lands fana också under Vietnam-krigets dagar. Wayne var bland annat med och producerade den kontroversiella filmen "De gröna baskarna" i början på 1970-talet med sig själv och David Janssen i huvudrollerna. I filmen framställdes USAs försök att hindra Nordvietnam från att erövra Sydvietnam i positiv dager, något som givetvis retade gallfeber på Vietnam-vänstern och dess eftersägare. Filmen stoppades efter kort tid på svenska biografier 1971, innan den åter visades för fullsatt salong i Demokratisk Allians regi på biografen Puck i Stockholm några år senare.

Efter Demokratisk Allians insats för åsiktsfriheten och mot filmcensuren togs Waynes film upp på andra biografers normala repertoar.

Wayne fortsätter att irritera vänsteranhängare långt efter sin död. I en påannons för minnesprogrammet om John Wayne skriver *Expressen* den 11/7 bland annat att Wayne "uppträdde privat som en sorts naiv filmhjärte och enögt stod han på Amerikas sida mot den nattsvarta skurken kommunismen".

Ännu sedan det uppdagats att kommunismen bär ansvaret för mer än 100 miljoner människors död och har förtryckt ännu fler sedan 1917 anser ironiska svenska journalister att det är löjeväckande och naivt att se kommunismen som en "nattsvart skurk". Man häpnar inför sådan en-fald. Vem skulle komma på tanken att skriva i liknande ordalag om nationalsocialismen? Är Simon Wiesenthal och Elie Wisel "naiva aninazistiska korstågsfarare, som ser den nattsvarta nazismen som den stora faran"?

Så här såg det ut för ett halvår sedan. Vad gör Lennart Daléus?

Miljöpartiets vänsterpolitik

Flertalet Contra-läsare har säkert uppfattningen att Miljöpartiets politik ligger långt till vänster. Det finns de som hävdar att den ligger till vänster om vänsterpartiet. Nu har denna "allmänna uppfattning" äntligen kvantifierats. Dagens Industri har analyserat voteringarna i riksdagen och kommit fram till följande: I 28 procent av riksdagsvoteringarna har miljöpartiet och vänsterpartiet gjort gemensam sak, mot en i övrigt enig riksdag. I 17 procent av voteringarna har miljöpartiet och vänsterpartiet fått sällskap av ytterligare ett parti och i 33 procent av voteringarna har miljöpartiet anslutit sig till socialdemokraterna (och då har vanligen vänsterpartiet också varit med). Sammanlagt innebär detta att miljöpartiet i 78 procent av voteringarna visat en klar vänsterprofil. I bara 22 procent av voteringarna ställer miljöpartiet upp på den borgerliga sidan mot socialdemokrater och vänsterpartister. Undersökningen bygger på 793 omröstningar under det gångna riksdagsåret.

"Vi visste ingenting"

Så brukade det låta när de ansvariga skyllde ifrån sig angående de tyska nationalsocialisternas koncentrationsläger. Och så låter det idag när kommunisternas våldsdåd blir alltmer kända. Det var lika fel då som nu. Den som läste Arvid Fredborg (Svenska Dagbladets Berlinkorrespondent) visste redan hösten 1943 vad som pågick i Tyskland. Och den som läste seriösa svenska media visste redan i slutet av 1940-talet (ja redan på 1930-talet för den som läste om vad som hände under Stalin i Ukraina) vad som hände i Stalins Sovjetunionen. Den svenska regeringen visste, genom diplomatrapporter från Berlin respektive Moskva att det inte bara var tidningsskriverier. Men det var bekvämt att inte låtsas om något. Peter Bratt har nyligen i Dagens Nyheter redovisat att svenska regeringen genom det så kallade T-kontoret den 23 december 1949 fick en detaljerad redogörelse för situationen i Sovjetunionens koncentrationsläger. Uppgifterna cirkulerade visserligen samtidigt i pressen i Väst, men de rapporterna ifrågasattes av kritiker. Här fick emellertid regeringen klara och preciserade uppgifter från den egna underrättelsetjänsten. Inget gjordes och den sovjetvänliga politiken fortsatte ända till dess att Östen Undén avgick som utrikesminister 1962.

"Naziguldet"

har blivit något av ett modeord. Det guld som inte alls var nationalsocialisternas, utan som beslagtogs från ockuperade centralbanker eller till exempel judiska privatpersoner. Till historien hör även vilande bankkonton, konton som inte rörs sedan krigsslutet, beroende på att kontoinnehavarna inte har hört av sig. Det har antagits att åtskilliga av dessa konton tillhört nationalsocialismens offer. När de svenska bankerna efter påtryckningar från judiska organisationer nu offentliggjort namnen på 649 "herrelösa" konton visade det sig att ett stort antal av kontona tillhörde offer för kommunismen. Av naturliga skäl hade de svenska bankerna ett flertal kontoinnehavare i de baltiska staterna. Många försvann i Gulag i samband med den sovjetiska ockupationen, andra kunde inte göra anspråk på sina tillgångar av samma skäl. Nu har ättlingar till några av offren äntligen fått tillgång till de medel som varit låsta på de svenska bankerna sedan Andra världskrigets slut. Handelsbanken hade till exempel 25 konton i Estland och Lettland. För sju av kontona har banken nu hittat efterlevande. En av kontoinnehavarna, Jaan Tallo, deporterades med sin familj till Sibirien i juni 1941. Han avrättades 1942. Av de tre barnen överlevde systerarna Tiit och Lehte, som nu äntligen fått del av sin fars tillgångar. Hustrun och minsta dottern Ello svalt ihjäl. Nu har de två systerarna senkommet fått del av sin fars besparingar – med 650 procents räntetillägg.

Buggning blir tillåten

Det mesta talar nu för att riksdagen under hösten kommer att besluta om att buggning ska bli tillåten. Det tycks inte vara någon hejd på det politiska intresset för att ge polisen ökade maktbefogenheter. Folkpartiets landsmöte har röstat ner partiledningen och sagt att partiet ska stödja buggning (men förre statsrådet Bo Könberg har deklarerat att han kommer att rösta enligt det egna samvetet, det vill säga rösta nej). Moderaterna backar också upp buggning, påhejat av ett par före detta åklagare i riksdagsgruppen. Annars har till och med Gun Hellsvik dragit öronen åt sig och åtminstone yttrat några ord om behovet av rättssäkerhet.

Förslaget är nämligen mycket långtgående. Det ska bli fritt fram att sätta in mikrofoner på advokatbyråer, i biktstolar,

på psykiatriers mottagningar och på socialbyråer (ett enda undantag för rätten till buggning har hittills föreslagits och det gäller rätten att avlyssna en redan åtalads samtal med sin försvarsadvokat, men för flertalet samtal med advokater blir det alltså fritt fram). Kort sagt. Inga som helst nämnevärda begränsningar för vad som får avlyssnas av Storebror.

Vård, skola och omsorg

tycks vara de magiska orden i höstens valkampanj. Men vad betyder de egentligen? Under de senaste åren har till exempel kostnaderna för skolan ökat markant. Samtidigt som undervisningskvaliteten sjunkit. Idag satsas till exempel 500 kronor per år på inköp av skolböcker till eleverna. Gå in på närmaste bokhandel och konstatera att det räcker till knappt två ordinära romaner. Däremot har lokal-kostnaderna ökat drastiskt. Med något sjunkande årskullar har skolornas lokalyta hållits nästan oförändrad, men framförallt, hyreskostnaden per kvadratmeter har stigit mycket kraftigt, eftersom de flesta kommunerna under de gångna åren kommit på att de skall ta ut kontorshyror på skollokaler. Satsningen på skolan har alltså i praktiken inneburit att kommunernas fastighetsförvaltningar har börjat visa överskott. De egentliga skolutgifterna har däremot sjunkit.

Åkerier flyr landet

Öppningen av gränserna för åkerinäringen har på ett drastiskt sätt visat vart den svenska skatte- och miljöpolitiken för. Svenska staten har under senare år drastiskt ökat kostnadsbelastningen för åkerinäringen av "miljöskäl". Höga fordons- och drivmedelsskatter ska flytta över trafiken till järnvägen. I praktiken har det dock blivit en överflyttning till utländska åkerier. Nittio procent av åkerierna med utlands trafik uppger enligt Åkeriförbundet att de tappar affärer på grund av den svenska skatte- och avgiftsnivån. Det får naturligtvis i sin tur återverkningar på den svenska lastbilsindustrin, där Volvo och Scania delar på ungefär 95 procent av marknaden för tunga lastbilar i Sverige, men får nöja sig med cirka 30–40 procent i resten av Europa. En del svenska åkerier har nu börjat anställa utländska chaufförer och skaffat utlandsregistrerade bilar för att kunna konkurrera på lika villkor med konkurrenter från till exempel Nederländerna.

UTLANDS-NYTT

Nelson Mandela och Libyen

Sydafrikas president Nelson Mandela har nyligen med Libyens diktator Moammar Khadafi förhandlat fram ett avtal om att den sydafrikanska krigsmakten skall leverera reservdelar till libyska Mirage jet-stridsplan och attackhelikoptrar.

Helgon med skavanker

Martin Luther King, Jr., den svarte amerikanske medborgarrättskämpan, är för många människor över hela världen något av ett helgon för sin orädda kamp för negrernas (jodå, den termen användes utan nedsättande klang vid denna tid) rättigheter i USA. King riktade också från kritik mot USAs krigföring i Vietnam. Och King är på många sätt värd vår respekt och beundran för sitt sätt att föra kampen – till skillnad från exempelvis Nation of Islam och dess banérförare Malcolm X förespråkade King ickevåld.

Avslöjanden under senare tid visar emellertid att Martin Luther King, Jr. var ett helgon med betydande skavanker. Att han bedrev en utomäktenskaplig verksamhet som knappast stod president John F. Kennedys efter väcker föga uppseende i dessa Clinton-tider, men om de sexuella snedsprängen hade kommit i dagen för 30 år sedan hade de sannolikt lett till Kings

nedgång och fall (han mördades som bekant 1968).

Det som en senare generation måhända ser allvarigare på är det faktum, att doktor King till stor del plagierade sin doktorsavhandling. Detta faktum har övertygande dokumenterats av Theodore Pappas, ansvarig redaktör för den paleokonservativa amerikanska tidskriften *Chronicles*. Pappas bok *The Martin Luther King, Jr., Plagiarism Story* refuserades först av 40 (!) förlag innan den slutligen kom ut 1994 och blev en omedelbar bestseller. Den har i år utgivits i en utökad och reviderad upplaga med titeln *Plagiarism and the Culture War*.

Om Kings akademiska piruetter för tre decennier sedan möjligen är av marginellt intresse i dag, så är reaktionerna på Pappas avslöjanden illustrativa för samhällsklimatet i dagens USA. Pappas beskriver i en artikel i *Chronicles* majnummer 1998 hur en rad tidningar utifrån en politiskt korrekt ståndpunkt sökt förringa avslöjandena om King, som också tagits i försvar av akademiskt verksamma personer.

Contras elektroniska veckobrev kan beställas (gratis) från contra@algonet.se

Martin Luther King, Jr. – tivelaktig akademiker.

Lee väntad säkerhetschef

I årets första nummer av *Contra* spådde vi i en intervjuartikel att president Kim Dae-jungs kampanjledare och närmaste medarbetare, Lee Jong-chan, skulle utnännas till ny chef för den sydkoreanska säkerhetstjänsten NSP (National Security Planning). Då den nye presidenten presenterade sitt kabinett offentliggjordes mycket riktigt, att Lee utsetts till tjänsten. Det är ett ansvarsfullt uppdrag, ty i jobbet ingår att skydda Sydkoreas nationella säkerhetsintressen mot tänkbar infiltration och annan sabotageverksamhet från ärkerivalen Nordkorea, en av världens få kvarvarande stalinistiska diktaturer.

*Contra*s Tommy Hansson fick under sitt besök i Seoul i slutet av förra året en intervju med Lee Jong-chan, som desslikes är vice ordförande i regeringspartiet Nationalkongressen för ny politik (NCNP) och en av den koreanska republikens mest erfarna och kunniga politiker. Han beskrev då bland annat sitt parti som "centerhöger"-inriktat och förklarade att han var en "varm Sverige-vän" och beundrade moderatpolitikern Anders Björck.

Lee Jong-chan har under årens lopp innehaft en rad viktiga poster inom sydkoreansk politik och säkerhetstjänst, bland annat inom den förra underrättelsetjänsten Korean Central Intelligence Agency (KCIA). Han har också varit diplomat samt riksdagsman under fyra mandatperioder. Han utexaminerades från Koreas militärakademi och nådde majors grad innan han drog sig tillbaka från det militära. När han gav sig in i politiken var Park Chung Hee president. Han anslöt sig till NCNP 1995, sedan han 1992 gjort ett misslyckat försök att utmana Kim Young-sam om det regerande partiets nominering till presidentkandidat.

Initierade källor uppger att Lee hellre hade blivit borgmästare i Seoul, inte minst därför att denna prestigefyllda post skulle kunna innebära ett avstamp för en eventuell presidentkandidatur. Men när Kim Dae-jung väjde till Lee om att ta på sig det högsta säkerhetspolitiska ansvaret kunde Lee inte svika.

Nyligen förutspådde den nye NSP-chefen att Nordkoreas de facto-regent Kim Jong-il formellt skulle utnännas till landets president den 9 september i år, då den kommunistiska regimen firar 50-årsjubileum. Presidentämbetet i Nordkorea har hållits vakant sedan Kims fader Kim Il-sung dog i juli 1994.

Miljöboven Clinton

Varje gång president Bill Clinton reser till Latinamerika tar miljön stryk. I *Contra* "Utlandsnytt" nr 5 1997 kunde vi berätta om hur Clintons medarbetare under ett presidentbesök i Costa Rica förra sommaren beordrade sina värdar att avverka och asfaltera en del av landets regnskog, så att presidenten skulle kunna hålla ett miljövänligt tal på platsen.

När Clinton i våras besökte Chile för att närvara vid de amerikanska kontinenternas toppmöte i Santiago, blev han av värdarna tillfrågad om han kunde tänka sig att flyga i helikopter under sina turer i den chilenska huvudstaden. Detta därför att trafiken är så tät att det skulle ställa till svårigheter att utrymma Santiagos gator för att ge plats för president Clinton och hans motoreskort. Den chilenska regeringen antydde dessutom att en helikopterfärd i stället för en motorkaravan omfattande tolv foljebilar samt motorcykelpoliser – alla fordon utspyende en myckenhet avgaser – skulle utgöra ett internationellt miljöexempel.

Ni har vid det här laget redan gissat vad Vita husets beslut blev. Man valde att avböja propän om helikoptertransport, varpå den chilenska regeringen tvingades stänga alla skolor under konferensens sista dag och påbjuda en riksomfattande helgdag i syfte att lätta trafiksituationen. Under det att över hundra officiella limousiner i samband med toppmötets avslutning väntade med motorerna påslagna på de latinamerikanska ledarna, höll Clinton en 45 minuter lång föreläsning för de övriga 33 ledarna om vikten av utbildning och de miljöfaror som hotar Latinamerika.

(*The American Spectator*)

Åter krig i Angola

Befrielse-rörelsen UNITA i Angola har återupptagit den väpnade kampen mot det styrande marxistiska MPLA. UNITA, som leds av den karismatiska Jonas Savimbi, har länge kritiserat FN för att ensidigt favorisera MPLA och utsätta UNITA för orimliga sanktioner, och som en bekräftelse på att denna kritik är riktig har FN riktat nya åtgärder mot UNITA i ett desperat försök att förhindra ett nytt fullskaligt krig. Fredsprocessen fick en dödsstöt sedan den av rebellererna hårt kritiserade FN-emissarien Alioune Blondin Beye, som utformade Lusaka-fördraget som undertecknades den 20 november 1994, dött i en flygkrasch i Elfenbens-

Jonas Savimbi utmanar FN och MPLA. kusten den 26 juni.

Enligt London-tidningen *The Independent* hade UNITA-ledaren Jonas Savimbi under sitt möte med Beye dagen innan denne avled sagt att "UNITA har inte för avsikt att överlåta kontrollen över sitt territorium till regeringen". Beye skall ha varit mycket upprörd efter sitt möte med UNITA-ledaren. FN-emissarien hade tidigare krävt att UNITA skulle överlämna sina positioner i Andulo, Bailundo, Mungo och Nharea till MPLA-regimen. Det var när UNITA vägrade göra detta som FN införde ytterligare sanktioner mot den angolanska befrielse-rörelsen och bland annat beslutade frysa dess utländska tillgångar.

Rapporter talade i mitten av juli om att UNITA dragit samman sina trupper i östra Angola samt att regeringsarmén FAA gått i försvarsställningar inför en förestående rebelloffensiv. FNs säkerhetsråd var den 12 juni av uppfattningen, att "den kritiska situationen i Angola" var "resultatet av UNITAs misslyckande att leva upp till sina förpliktelser under Lusaka-protokollet" och att efterleva sina förpliktelser under "krisresolutionsplanen" antagen av den angolanska regeringen och UNITA den 15 maj i år.

UNITA har i kommunikéer förnekat att man saboterat FN-avtalet och lägger skulden på FN och MPLA.

Det har under juni och juli visat sig att en del av de områden och platser som UNITA skulle ha lämnat över till regeringen enligt ingångna avtal har återtagits av befrielse-rörelsen.

Det beräknas att UNITA för närvarande trots FNs försök att avvärja rörelsen förfogar över cirka 30 000 soldater. Militära analytiker har framhållit att UNITA-gerillan syftar till att skapa en korridor mellan Demokratiska republiken Kongo och det centrala angolanska höglandet, något som gör det möjligt för motståndsrörelsen att förflytta trupper och föra in materiel till de områden den kontrollerar.

UNITA har bland annat framhållit, att FN inte velat fördöma MPLA för dess bruk av sydafrikanska legotrupper i det fortsatta inbördeskriget.

(*Angola Peace Monitor, UNITAs kommunikéer*)

Regeringen vann i Korea

Regeringskoalitionen bestående av Nationalkongressen för ny politik (NCNP) och Förenade liberaldemokraterna (ULD) vann en övertygande seger i Sydkoreas lokalval den 4 juni. Valsegern anses vara en stor politisk seger för president Kim Dae-jung, som planerar att genomföra en lång rad ekonomiska och politiska reformer.

De styrande koalitionspartierna vann tio av 16 av de poster till provinsguvernör eller borgmästare som stod på spel, medan det största oppositionspartiet Stora nationalpartiet (*Hannara* på koreanska) vann på sex platser – i Pusan, Taegu, Ulsan, södra och norra Kyongsang-provinserna och i provinsen Kangwon. Regeringskoalitionen vann å sin sida jordskredssegrar i Seoul, Incheon samt Kyonggi-provinsen vilken omger det vidsträckt Seoul-Incheon-området. I Seoul blev före premiärministern Koh Kun från NCNP borgmästare.

Det mindre regeringspartiet ULD tog makten i staden Taejon samt norra och södra Chungchong-provinserna.

Valdeltagandet i lokalvalen uppgick till endast 52,6 procent, det lägsta i landet sedan 1961.

President Kim Dae-jung genomförde i juni ett statsbesök i USA, där han sammanträffade med president Bill Clinton.

(*Newsreview, Seoul*)

Kalla krigets hjältar:

Av Bertil Häggman

Goldwater - konservativ ledstjärna

I slutet av maj 1998 vajade flaggan på halv stång på alla offentliga byggnader i USA. En av landets mest aktade politiker, senatorn Barry Goldwater, hade avlidit vid 89 års ålder.

För många konservativa, inklusive mig själv, som blev politiskt aktiva på 1960-talet, var Barry Goldwater (1909-98) en ledstjärna och ett hoppets stjärna. Hans presidentvalskampanj mot Lyndon Johnson 1964 väckte förhoppningar om en politisk vindkantring mot höger. I stället blev det en storförlust mot demokraternas Johnson och en kraftig vindkantring mot vänster. För 1968 års revolutionärer var Barry Goldwater en skräck. Han talade ju om seger i det kalla kriget. Det var på 1960-talet något oerhört och få tänker i dag på att det var Goldwater-beundraren Ronald Reagan, som omsatte Arizona-senatorns utrikespolitiska program i verklighetens 1980-tal.

"Total seger"

Att Ronald Reagan 1964 hade varit aktiv i Goldwaters presidentvalskampanj betydde mycket. Men det var ändå en annan konservativ ledargestalt, som betydde mer på gräsrotsplanet. Författaren och opinionsbildaren Phyllis Schlafly publicerade 1964

Barry Goldwater som tonåring på 1920-talet.

Två republikanska förgrundsgestalter. Senator Goldwater (t h) med president Nixon i Vita huset.

boken *A Choice Not an Echo*, som såldes i miljonupplaga. Den boken spred mer än något annat Goldwaters politiska budskap till det amerikanska hjärtlandet.

Barry Goldwater föddes den 1 januari 1909 i Arizona av judiska föräldrar. Han kom tidigt in i republikansk politik via stadsfullmäktige i Phoenix. Invald i senaten 1952 spelade han snart en viktig ideologisk roll. Bl.a. general Douglas McArthur skrev att han kände stor beundran för Goldwaters insatser i kongressen. 1960 publicerade Goldwater sitt ideologiska manifest i boken *The Conscience of a Conservative*, på svenska *Konservatismens ansvar* (1964). I USA trycktes boken i tjugo upplagor och såldes i 3,5 miljoner exemplar (för ett urval ur den svenska upplagan se avsnittet härintill).

Inrikespolitiskt var Goldwaters budskap maximal frihet för individen och ökat inflytande för delstaterna. Utrikespolitiskt krävde Arizona-senatorn "total seger" i det kalla kriget. Ingen utvecklingshjälp från USA till Kommunistiska eller neutrala stater. Ville man ha utvecklingshjälp från USA fick man ge stöd åt demokratin. Kärnvapenproven skulle fortsätta och USA borde se över sin FN-politik. Motståndsrörelser i kommunistiska stater borde få amerikanskt stöd och USA borde ingripa militärt om de förtryckta folken i Östeuropa reste sig. Ett resultat av bokens försäljningsframgångar blev att Goldwater erbjöds skriva en kolumn i *Los Angeles*

Times, en av USA:s mest inflytelserika dagstidningar.

27 miljoner röster

Valet av John F. Kennedy 1960 och dennes liberala politik öppnade möjligheter för den inflytelserike senatorn. I början av 1962 publicerades Goldwaters bok *Why Not Victory?* Boken blev snabbt en bästsäljare och med amerikansk politikens misslyckande på Kuba ökade trovärdigheten i hans utrikespolitiska budskap. Men Goldwaters ökande popularitet var bara ett tecken på konservatismens nyvunna popularitet. William F. Buckley Jr:s tidskrift *National Review* tredubblade sin upplaga mellan 1960 och 1964. En intensiv kampanj för att förmå Goldwater att ställa upp i primärvalen inför 1964 års presidentval inleddes. Betydelsefull var Goldwaters seger i Kalifornien där han vann alla 86 delegaterna. Med Texas och sydstaterna vann Goldwater en överväldigande seger vid partikonventet i San Francisco (883 av 1 308 delegater). Guvernör Scranton, centerns hopp i republikanska partiet, fick bara 214 delegatröster.

I boken *Nykonservatism i USA* (1971) skrev Claes Ryn* och jag: "Ett mycket påtagligt tecken på tillväxten av conserva-

The Goldwater Institute hittar Du på nätet med adressen: <http://www.goldwaterinst.com>

Barry Goldwater var en skicklig flygare. Här i cockpiten till ett av det amerikanska flygvapnets stridsplan.

tiva stämningar i landet var det landsomfattande stöd, som före och under presidentvalsåret 1964 växte fram fram för den republikanske senatoren Barry Goldwater från Arizona. Betydelsen härav har under intryck av Goldwaters stora nederlag mot Lyndon Johnson i själva presidentvalet i hög grad underskattats. Mycket tyder på att hans presidentkandidatur hade en mycket djupare innebörd än som i allmänhet uppfattats av politiska bedömare. Vad som gärna förbisets är, att Goldwaters kandidatur utvisade ett starkt stöd för konservativa idéer inom det republikanska partiet, bland de republikanska väljarna och människor i allmänhet" (s. 192).

De 27 miljoner som röstade på Goldwater 1964 kom att växa i antal och konservativa väljare kom under 1980-talet att återvälja president Reagan med osannolikt högt rösttal, samtidigt som den amerikanska kongressen kom att domineras av konservativa medlemmar under 1990-talet. Vad som började under senator Goldwater kom i allra högsta grad att fullföljas under 1980- och 1990-talen.

Det republikanska partiet kom att domineras av en konservativ koalition med sin bas i södern, sydväst och västern. Valet 1964 gav fart åt Ronald Reagans politiska karriär. 1966 vann Reagan guvernörsvalet överlägset i Kalifornien. Den "tysta (konservativa) majoriteten" gav Nixon valsegrar 1968 och 1972. 1980 vann Reagan presidentvalet i 44 av 50 delstater. Den av Goldwater inledda "långa marschen" genom Medelamerika hade avslutats i Vita Huset. Det tog 16 år.

Johannes döparen...

Goldwater återvände till senaten 1968. Han segrade med 57 procent av rösterna i "Claes Ryn är numera professor vid Catholic University i Washington, D.C.

sin hemstat. Under sin senare senatskarriär blev West Point-mottot "Duty, Honor, Country" Arizona-senatorns ledstjärna. Goldwater ökade sin majoritet till 58 procent vid 1974 års val trots Watergate. Under de följande åren kom Goldwater huvudsakligen att satsa på försvarspolitik och utrikespolitik som medlem i Armed Services Committee.

Ronald Reagans valseger 1980 blev en triumf också för Goldwater. President Reagan har sagt om Goldwater: "Jag deltog i kampanjen för en man som vi nu kan se var en profet under sin egen livstid. Jag hoppas att de ideal han då talade om, att de

idealen kommer att förbli våra ideal... Jag tror han vandrade sin ensamma väg; det var nödvändigt att någon som Johannes döparen gjorde det, och annars hade kanske inte det som vi njuter av idag kunnat bli verklighet." (1980).

Det stora konservativa triumfåret 1980 blev Goldwater återvald till senaten med knapp majoritet, något som han uppfattade som förödmjukande. 1986 ställde Goldwater inte upp för omval. 37 års tjänst för USA var över.

Men Goldwater var inte bara politiker. Hans författarskap fortsatte med de två självbiografierna *With No Apologies* (1979) och *Goldwater* (1988). Antalet Goldwater-biografier har ökat kraftigt i antal sedan 1965, då de var sju till antalet.

Goldwater stödde indianerna i väst, han var en naturmänniska. Under andra världskriget kämpade han mot Hitlers tyranni. Men senatoren var också en god familjefar.

Utanför USA:s gränser står många konservativa i tacksambetsskuld till senator Barry Goldwater. Han tände en hoppets låga i det totala mörkret på 1960-talet. Analysen av Goldwaters betydelse för Sovjets slutgiltiga kollaps 1991 återstår att skriva.

Ur "Konservatismens ansvar" av Barry Goldwater (Malmö 1964)

Den grundläggande skillnaden mellan konservativa och liberaler idag är att de konservativa tar hänsyn till hela människan, medan liberalerna är benägna att bara ta hänsyn till den materiella sidan av människan. Den konservative tror, att människan har en ekonomisk, och en fysisk sida. Han tror också, att människan är en varelse med andliga behov och önskningar. Vad mera är, dessa behov och önskningar återspeglar den viktigaste sidan av människans natur och har försteg framför hennes ekonomiska behov. Konservatismen ser därför som det främsta målet för den politiska filosofin att höja människans andliga nivå. Liberaler, å andra sidan betraktar — i sin omtanke om "de mänskliga varelserna" — tillfredställelsen av ekonomiska behov som samhällets främsta uppgift. Vidare har de bråttom. Deras karakteristiska sätt att nalkas problemen är att kläda samhällets politiska och ekonomiska krafter i kollektivism för att framtinga "framsteg". I detta tror jag de kämpar mot Naturen.

En politisk tänkares första uppgift är att förstå människans natur. Den konservative gör inte anspråk på att ha speciella gåvor i det avseendet, men han gör gällande, att han besitter en viss förtrogenhet med den samlade visheten och den historiska erfarenheten och han är inte för stolt för att lära av historiska personer.

Det första han lärt sig om människan är, att varje medlem av människosläktet är enastående i sitt slag. Människans allra heligaste ägodel är hennes själ — som är odödlig, men också har en annan sida. Den andra visar hennes artskillnad i förhållande till varje annan människa. Endast en ideologi, som tar hänsyn till den grundläggande skillnaden mellan människor och i enlighet därmed sörjer för att utveckla varje människas olika möjligheter, kan göra anspråk på att vara förenlig med Naturen. Vi har under tidernas lopp hört mycket talas om "gemene man". Det är ett begrepp, som tar mycket litet hänsyn till historien hos en nation, som växte sig stor genom initiativet och ambitionen hos ovanliga människor. Den konservative vet, att om man betraktar en människa som del av en odifferentierad massa, är det detsamma som att överantvarva henne åt livslångt slaveri.

Åttio år sedan Ryska inbördeskrigets utbrott:

När Lenins välde hängde på en skör tråd

Av Tommy Hansson

Den aktuella utvecklingen i det forna Sovjetunionen och delar av Östeuropa visar, att kommunismen ännu inte spelat ut sin roll. Det ryska kommunistpartiet under Zjuganovs ledning har utvecklats till ett nostalgiskt populistparti som inte kan negligeras. Det kan i detta perspektiv vara motiverat att blicka tillbaka på den tid för jämnt 80 år sedan, då kommunismens framtid hängde på en skör tråd: inbördeskriget i Ryssland 1918-20.

Det gamla Ryssland upphörde att existera i februari 1917, då tsar Nikolaj (Nikolaus) II abdikade till förmån för sin bror Mikael. Men det var inte möjligt att rädda den säregna ryska monarkin, utan i stället kom februarirevolutionen med Alexander Kerenskij som ledande namn. Kerenskij var en lysande retoriker men tyvärr oduglig som politiker och militär och tycks ha haft en närmast sömngångaraktig faiblesse för att fatta katastrofala beslut. Thede Palm skriver i sin bok *De vita och de röda* (1984):

"Kerenskij skulle reformera till vad pris som helst. Samtidigt ville han fortsätta kriget (Första världskriget, författarens anmärkning): han var patriot och ville försvara Rysslands gränser. För att lyckas med detta förstörde han i bästa välmening förutsättningarna för att armén, som på det hela taget reagerat lugnt på tsarens abdikation, skulle underordna sig den nya ledningen. Regeringen och särskilt Kerenskij bar utan tvivel ett tungt ansvar för att både disciplin och försvarsvilja undergrävdes."

Följden av denna inkompetens blev att bolsjevikerna ledda av Lenin och Trotskij kunde ta makten i Petrograd i oktober 1917. Kerenskij hade dessförinnan låtit fängsla en rad framstående generaler med Lavr Kornilov och Anton Denikin i spetsen, samtidigt som han frigivit Lev Trotskij.

Kuppen och kriget

Kornilov hade utnämnts till rysk överbefälhavare den 31 juli 1917. Han var en bondson från Sibirien som visserligen stött

Marskalk Mannerheim satte stopp för de ryska kommunisternas expansionsförsök i Finland, som var ett av slagfälten i Ryska inbördeskriget 1918-20. (Teckning: Joakim Förars)

revolutionen i februari men som ogillade bolsjevikerna och de av Kerenskij anbefallda soldatråden. Sekunderad av vice krigsministern Boris Savinkov marscherade Kornilov med sina styrkor mot Petrograd, som Sankt Petersburg kallades efter februarirevolutionen, i syfte att göra slut på det bolsjevikiska inflytandet och själv överta makten. Men Kornilovs styrkor var opålitliga och kunde av bolsjevikerna vinnas över till den egna sidan, som därmed stärktes betydligt. Och Kornilov själv hamnade som sagt i fängelse.

Inbördeskriget bröt ut i full skala sedan Lenin och hans hejdukar erövrade makten under natten mellan den 24 och 25 oktober 1917 i en välplanerad kupp. För att befästa sin makt satte bolsjevikerna, som nu hade börjat kalla sig Ryska kommunistiska partiet, in en skoningslös terror helt i enlighet med Lenins instruktioner. Parallellt därmed förhandlade kommunisterna i egenkap av landets nya herrar om fred med Rysslands tyska krigsfiender, vilka starkt bidragit till det kommunistiska maktövertagandet genom sitt stöd till Lenins an-

hang i krigets slutskede. Den 3 mars 1918 slöts freden i Brest-Litovsk mellan det nyinstallerade sovjetväldet och Tyskland/Österrike. I februari hade för övrigt de nya härskarna övergivit Petrograd som rysk huvudstad till förmån för Moskva.

Under de förvirrade åren 1918-20 förde den nya sovjetregimen krig runt nästan alla sina gränser, både visavi utländska makter samt de så kallade vita motståndstyrkorna. En del i detta större sammanhang var utvecklingen i Finland, som efter att sedan 1809 ha varit ett ryskt storfurstendöme hade proklamerat sin självständighet den 6 december 1917, kort efter bolsjevikuppen. Den nya regimen i det väldiga ryska riket fann sig av ideologiska skäl tvingad att erkänna Finlands självständighet men satsade betydande krafter på att störta den splittrade borgerliga majoriteten i Finland i syfte att införa kommunistisk regeringsmakt även där.

I det ligit ställde sig general Carl Gustaf Mannerheim, som gjort en anmärkningsvärd karriär i den ryska tsararmén, i spetsen för en kombinerad finsk och tysk här.

Mannerheim hade ett slag lekt med tanken att söka organisera en kontrarevolution i Ryssland men snart insett företagets omöjlighet. I stället satsade han sina krafter på det finska slagfältet, där han i kraft av överlägsen taktisk skicklighet kunde slå till mot och erövra det finska röda upprorets fäste, industristaden Tammerfors.

Mannerheim hade egentligen varit emot den tyska inblandningen under general von der Goltz. Han var därför långt ifrån entusiastisk när det nu självständiga och fria Finland först valde en tysk prins och sväger till kejsar Wilhelm II till kung i en nyinrättad monarki. Sedan England och USA som en reaktion mot detta kungaval utlyst en blockad mot Finland, och sedan det tyska kejsarriket kollapsat, blev Finland slutligen republik. Till skillnad från de baltiska staterna, som också blev fria i samband med den revolutionära utvecklingen i Ryssland, lyckades det modiga finska folket bevara sin frihet i ett längre perspektiv. Mannerheim, vars modersmål varsvenska, blev välförtjänt nationalhjärte.

Vita framgångar

Frihetskriget (Inbördeskriget) i Finland slöt alltså med seger för de så kallade vita, antikommunistiska styrkorna. I andra delar av det forna kejsarriket gick utvecklingen i en helt annan riktning. Tsarfamiljen – far, mor, fyra döttrar och en son – mördades den 16 juli 1918 i Jekaterinburg på Lenins order. I mars tidigare på året hade general Kornilov, som i december 1917 flytt ur fångenskapen, dödats av en granatskärva under striderna mot de röda.

Efter Kornilovs död övertog Anton Denikin befälet över den förstnämndes armé och kom med tiden att med sina trupper kontrollera större delen av södra Ryssland. Förutom de ryska soldater som enrullerats i de vitas arméer hade dessa till sitt förfogande kosacker, tjecker, tyskar och västallierade från England, Frankrike och Förenta staterna. Det var framförallt på den södra fronten som de vita hotade de rödas ställningar med ett flertal kompetenta generaler till sitt förfogande. Men där fanns också många orosmoment. Generalerna hade svårt att samarbeta. De var också som regel usla politiker. Dessutom hade de stora problem med att skaffa fram utrustning och hjälp från Rysslands krigstida allierade. Därtill kom det faktum att de vitryska generalerna anslöt sig till den gamla ingrodde ryska antisemitismen; vissa av dem anställde parallellt med sin

Stalin som ung terrorist i den tsaristiska säkerhetspolisens (Ochranan) register.

kamp mot bolsjevikerna frukansvärda pogromer.

Efter Kornilovs fränfalle våren 1918 avled också en annan betydande vit strateg, general Michail Alexejev. Han hade medverkat till att övertala tsar Nikolaj att abdikera för monarkins och Rysslands skull och kom efter bolsjevikcuppen 1917 att ägna all sin tid och kraft åt att organisera den antibolsjevikiska armén. Alexejev hade samarbetat nära ihop med Kornilov, även om deras samarbete hade knakat i fogarna. Palm skriver:

"Alexejev arbetade bokstavligen ihjäl sig under sina försök att lösa alla problem med pengar och utrustning av de nya förband, som egentligen hölls ihop av sin vilja att slåss mot bolsjevikerna men som blev alltmer oregleriga då de måste vänta. När dessa problem började lösas, var Alexejev slut. Han dog i oktober 1918."

Denikin insåg behovet av bättre samarbete mellan de vita befälhavarna, varför han ansträngde sig att förena sina styrkor med dem som stod under befäl av amiral Alexander Koltjak, som 1916 blivit chef för den ryska Svartahavsflottan men i samband med revolutionen blivit av med befälet. Efter att en tid ha bott i Amerika återvände Koltjak till fäderneslandet och Sibirien. Han inträdde där som krigs- och sjöminister i den antibolsjevikiska regeringen i Omsk. I november 1918 utsågs han av det militärkonservativa partiet till allrysk riksföreståndare. Denikin ställde sig lojalt under Koltjaks befäl.

"Ingenting avslöjar mer fullständigt interventionens fåfänglighet, och den totala bristen på förstärkelse för den ryska situationen från de intervenerande makternas sida, än händelseutvecklingen i Mur-

mansk och Archangelsk", skriver doktor Richard Luckett i sin initierade bok om det ryska inbördeskriget *The White Generals* (1971). Detta gäller kanske framförallt de franska styrkorna under general Janin, som Koltjak utnämnt till befälhavare i Sibirien efter att själv ha axlat bördan som regeringschef och överbefälhavare.

Under 1918 och början av 1919 gick det rätt väl för de vita styrkorna. På den sibiriska fronten hade man inledningsvis vissa framgångar i tre anfallsriktningar väster om Ural, där tre stridsgrupper opererade. Också här brast det emellertid i samarbetet, och de röda kunde kraftsamla och driva tillbaka de vita styrkorna över Ural samtidigt som röda partisaner angrep de vita längs järnvägen. Koltjak skaffade sig i samband härmed dåligt rykte genom att hänsynslöst låta arkebusera omkring 25 000 partisaner under Trotskijs befäl. I augusti 1919 avancerade vidare general Nikolaj Judenitj mot Petrograd från Narva i Estland, båda städerna belägna vid Finska viken.

Ett slag föreföll staden ligga öppen för de vita styrkorna, men sedan en viss Josif Dzugasjvilij, alias Stalin, av bolsjevikerna avdelats att gjuta nytt mod i det röda försvaret, kunde staden "räddas" undan de vita.

Wrangel sista hoppet

I ungefär ett år lyckades Koltjak behålla sin ställning, icke minst därför att han lagt beslag på de ryska guldreserver om 650 miljoner guldrubel som gömts undan i Sibirien. Därtill kom ytterligare ett okänt antal miljoner i sedlar. Men Koltjak lyckades aldrig i grunden komma överens med vare sig de franska eller engelska allie-

rade. Så småningom drogs de franska och brittiska militärdelegationerna tillbaka, liksom de amerikanska trupper som i augusti 1920 skickats till Vladivostok för att assistera de tjeckiska styrkorna som nått ända fram till Bajkalsjön.

I början av 1920 var de vita på flykt på alla fronter. Den nordvästra armén hade upphört att existera, Denikin kämpade färfämligt för att försvara Rostov, medan Koltjak befann sig i fångenskap hos de röda efter att i praktiken ha utelämnats av de allierade. Han hade dessförinnan i början av januari avsagt sig riksföreståndarskapet och flytt till trakten av Bajkalsjön. Koltjak togs till fånga, återsändes till Irkutsk och överlämnades till de röda vilka arkebuserade honom den 6 februari 1920.

Efter Kornilovs och Alexejevs död, Denikins motgångar, Koltjaks avrättning och de allierades tillbakadragande stod de vitas enda hopp till den anslående kavallerigeneralen Peter Wrangel, baron av tysk-baltisk härkomst med en bergsingenjörs-examen i botten av sin utbildning. Wrangel hade 1901 blivit yrkesofficer, deltog som kosackofficer i Rysk-japanska kriget 1904-05 men överfördes 1906 till Livgardet till häst. Efter att under Första världskriget ha fört befäl över kosacktrupper steg han i graderna och utnämndes i januari 1917 till generalmajor.

Efter bolsjevikuppen i oktober 1917 anslöt sig Wrangel till de vita styrkorna och kom först under Kaledins befäl; därefter tjänade han under i tur och ordning Kornilov och Denikin. Sedan han fått befäl över den kaukasiska frivilliga armén intog Wrangel i juni 1919 i en legendariskt djärv operation Tsaritsyn (senare Stalingrad, numer Volgograd). Genom Wrangels insatser kunde de vita gå till offensiv, men efter en konflikt med den stingslige Denikin blev han skjuten åt sidan. Sedan Denikin besegrats av de röda fick Wrangel överbefäl över de vita styrkorna på Krim och utsågs yttermera till ledare för den

(Gästskribenten, forts från sidan 10)

loger av typ Karl Marx, Herbert Marcuse och Michel Foucault. Dess tonläge har oftast varit klangsat av vrede, avståndstagande, fiendlighet och destruktivitet, alla utmärkande egenskaper för vår tids politiska radikalism.

En stor del av den moderna feminismens kraft har vidare ägnats åt att befria kvinnan från moderskapet genom att underlätta

Den vite generalen, baron Peter Nikolajevitj Wrangel (i mitten), med sin premiärminister och stabschef i augusti 1920. Wrangel var de vitas sista hopp i kampen mot bolsjevikerna.

kontrarevolutionära regeringen i Ryssland. Han erkändes av Frankrike som riksföreståndare.

Jordreform

I maj 1920 gick Wrangel till motoffensiv och hade vissa framgångar. Fortfarande hoppades många att det skulle gå att vända krigslyckan. Trots sin huvudsakligen konservativa och monarkistiska inställning genomförde Wrangel som riksföreståndare bland annat en omfattande jordreform. Det bör understrykas, att Wrangel – i likhet med såväl de övriga vita ledarna som kommunistledarna – anslöt sig till tanken om det "stora och odelbara Ryssland", inklusive Ukraina, Polen, Finland och Baltikum. Den inställningen försvårade givetvis samarbetet med anti-kommunistiska polska och ukrainska trupper och västmakterna.

Den 15 november 1920 tvingades Wrangel i spetsen för sin armé och den

ryska Svartahavsflottan jämte talrika flyktingar evakuera Sevastopol på Krim. Wrangel sökte därför utan framgång hålla sin armé samman i Turkiet och Balkanstaterna. 1925 gav Wrangel slutligen upp den väpnade kampen och valde att gå i landsflykt i Bryssel, där han återupptog sitt gamla yrke som bergsingenjör och skrev sina memoarer. General Peter Wrangel dog 1928, möjligen på ett naturligt sätt.

Wrangels efterträdare som ledare för de kvarvarande vita styrkorna i Ryssland, general Kutepov, mördades av bolsjevikerna. Denikin dog i sin säng i Ann Arbor, Michigan, 1947.

Det ryska inbördeskriget blev en fruktansvärd erfarenhet för det ryska folket som klämdes mellan två sköldar och inte alltid hade möjlighet att avgöra vilken sida som var värd att stödja. Kriget medförde omfattande hungersnöd, och det beräknas att enbart under krigsvintern 1921-22 miljontals människor dog av svält.

abort, sterilisering och födelsekontroll. De flesta mödrar vill tillbringa mer tid med sina barn, ett mål som den västerländska kvinnorrörelsen inte prioriterar.

Förutom att vara fiendligt inställd till familjen är modern feminism också mestadels öppet fiendligt gentemot män. Den amerikanska kvinnosakskvinnan Gloria Steinem lär en gång ha sagt att "En kvinna

behöver en man lika mycket som en fisk behöver en cykel." Slagfärdigt – men osant. De flesta av oss (inklusive Gloria Steinem) kvinnor behöver män avsevärt mer än fiskar behöver cyklar. De flesta av oss älskar män: våra fäder, bröder, äkta män och söner. Vår välfärd hör nära samman med deras välfärd. Vad som skadar dem, skadar oss.

Måttligt drickande förlänger livet

Av Tommy Hansson

Det har länge varit känt att måttlig förtäring av alkoholhaltiga drycker minskar risken för hjärtåkommor. Ett stort antal forskarrapporter, byggda på vetenskapliga undersökningar, bekräftar alkoholens positiva effekter på den mänskliga organismen. Men i Sverige såväl som i USA tenderar myndigheterna att slå ifrån sig.

Människor har sedan urminnes tider inmundigat alkoholhaltiga drycker. Alkoholen lossar mentala spänningar och gör i bästa fall människor glada och avspända. Talrika konstnärligt verk samma personer har inspirerats till betydande verk av alkoholen. Å andra sidan har drickandet lett till våld och misshälligheter till följd av minskad självkontroll. Det kan med andra ord sägas att alkoholen haft en förmåga att ta fram det bästa men även det sämsta i människan. I det senare fallet gör individerna in fråga naturligtvis bäst i att dricka något annat i stället.

I Bibeln omnämns vin 141 gånger, exempelvis i Psaltaren 104:14-15:

*Du låter gräs skjuta upp för djuren
och örter till människans tjänst.*

*Så framalstrar du bröd ur jorden
och vin, som gjädjer människans hjärta.*

Vetenskap bekräftar

Vindrickandet var utbrett i den bibliska tidens samhälle. Jesus från Nasaret drack enligt evangelierna inte sällan vin och förvandlade till och med i ett av sina mest omtalade mirakler – vid ett bröllop i Kana – vatten till vin (Johannes evangelium, 2 kapitlet). Av sina talrika belackare kallades Mästaren till och med för "drinkare". Vindrickandet i det forntida Israel hade delvis en religiös karaktär och var därför omgärdat med en stor mängd regler och påbud. Mestadels blandades vinet med vatten i vardagligt bruk. Vinranken är än i dag en symbol för Israel. I Ordspråksboken läser man vidare: "Åt den olycklige giver man starka drycker och vin åt dem som hava en bedrövad själ."

Modern vetenskap bekräftar alkoholens positiva verkningar, ej endast på männis-

Staden Visaginas i Litauen har insett värdet av alkoholhaltig representation. Delegater från Sverige låter sig väl smakas under en mottagning i stadshuset. De båda männen till höger på bilden representerar värdarna. (Foto: Tommy Hansson)

kans sinne utan också på människokroppen. Tidigare forskarstudier har visat att det kemiska ämnet reserstatrol, som finns i vindruvans skal, förmår hindra blodproppar och lindra inflammationer. Ämnet fungerar också som ett hormon och påminner om syntetiskt östrogen. Nyligen har forskaren Barry Gehm, Chicago, enligt den ansedda tidskriften *New Scientist* (nr 1 1998) funnit att reserstatrol inte bara kopplar ihop sig med östrogenreceptorer utan också aktiverar dem.

Emedan östrogenhalten påverkar blodets kolesterolhalt och eventuella slaggprodukter i blodkärlen, menar sig Gehm ha funnit en ny, alternativ förklaring till varför rött vin kan förebygga hjärt- och kärlsjukdomar.

Profylaktisk effekt

Redan 1972 undersökte epidemiologen Carl Seltzer vid Harvard-universitetet i USA data från en omfattande hjärtstudie – *Framingham Heart Study* – och fann, att människor som drack alkohol hade mindre benägenhet att bli hjärtsjuka än nykterister. Framinghamprojektet var den första av många studier som kom fram till att måttlig alkoholkonsumtion har en profylaktisk effekt mot hjärtåkommor. Men de amerikanska National Institutes of Health, som finansierade undersökningen, för-

värade Seltzer att skriva en rapport om sina rön.

En företrädare för National Institutes of Health utlät sig på följande sätt: "En artikel som öppet uppmuntrar till drickande i syfte att förhindra hjärtinfarkt skulle vara vetenskapligt missledande och socialt icke önskvärd med tanke på alkoholismens stora hälsoproblem som redan finns i landet." På ungefär det sättet brukar också svenska företrädare för det medicinska etablissemangen uttala sig när rön som inte entydigt avvisar alkoholbruk i hälsofrämjande syfte presenteras.

Den officiella reaktionen på Seltzers undersökning – som Seltzer själv redogör för i majnumret 1997 av tidskriften *Journal of Clinical Epidemiology* – illustrerar väl myndigheternas ovetenskapligt restriktiva inställning. Efter Seltzers banbrytande studie har en lång rad forskningsrapporter givit ungefär samma resultat: fler än 50 epidemiologiska studier har sökt efter ett samband mellan alkoholförtäring och hjärtsjukdomar, och nästan alla har bekräftat Seltzers rön. Forskning visar, att måttliga alkoholbrukare löper mellan 40 och 80 procent av den risk som nykterister löper att drabbas av hjärtsjukdom.

Även svenska Medicinska forskningsrådet kom till denna slutsats i en rapport som presenterats under våren. Här konsta-

terades att kvinnor mellan 50 och 60 år och män över 40 år minskar risken att drabbas av hjärt- och kärlsjukdomar vid intag av några centiliter alkohol per dag. Slutsatsen är att alkoholen i sig under vissa förhållanden kan vara nyttig för hälsan. Däremot, hävdades i rapporten, ökar risken för olika typer av cancer vid övermåttlig alkoholkonsumtion.

Förlänger livet

Ungefär ett dussin prominenta amerikanska källor för forskningsdata – inklusive the American Cancer Society, Kaiser Permanente och the Harvard Nurses Study – har fastställt att måttligt drickande förlänger livet. Också för storkonsumenter av alkohol förblir risken att drabbas av hjärtinfarkt mindre, men detta motverkas av andra hälsorisker som överdrivet drickande medför, exempelvis leversjukdomar och delirium tremens. *The Harvard Physicians Health Study* fann att den allmänna dödligheten minskade med mer än 20 procent för män som unnade sig en alkoholhaltig drink per dag.

Den regeringsstödda National Health and Nutrition Examination Survey gjorde bedömningen, att lagom drickande – upp till två glas sprit per dag – förlänger livet på vita män med i genomsnitt tre till fyra procent. Det verkar som om kvinnor i allmänhet kan tillgodogöra sig alkoholens positiva hälsoeffekter först efter klimakteriet, i 50-årsåldern.

Studier liknande de som här nämnts och som i regel också blir föremål för diskussion i Sverige har märkligt svårt att tas ad notam på regeringshåll. Vart femte år brukar den amerikanska regeringen ge ut en samling dietråd med titeln *Nutrition and Your Health: Dietary Guidelines for Americans*. 1990 fastslogs att "drickande har inga hälsomässigt positiva nettoeffekter". 1995 kunde man dock inte längre dölja de alkoholpositiva rönen utan fann sig föranlåten att medge:

"Samtida bevis föreslår att måttligt drickande är förknippade med en lägre risk för hjärtinfarkt hos några individer." Dessutom tvingades hälsoguiden medge: "Alkoholhaltiga drycker har av många samhällen genom historien använts för att förhöja uppskattningen av måltiderna." Dessa mycket nyanserade uttalanden om alkoholens fördelar motvägdes mer än väl av diverse varningar om alkoholens risker.

BATF bannlyser

I Storbritannien tycks myndigheterna ha en mer avspänd inställning till alkoholbruk än vad som är fallet i USA. I England utkom för ett par år sedan ett dokument med titeln *Sensible Drinking*. Här läggs nivåerna för "måttligt drickande" högre än i de amerikanska undersökningarna och diskuteras de övergripande följdverkningarna avseende förväntad livslängd. Också ett ämne såsom möjligheterna att drickande bland kvinnor före klimakteriet kan reducera riskerna för hjärtattacker senare i livet tas upp till nyanserad behandling.

Inte heller upptmanade kategoriskt det brittiska dokumentet havande kvinnor att avstå från alkohol, eftersom det saknas bevis för att ett måttligt alkoholintag bland blivande mödrar leder till fosterskador.

Trots att de amerikanska medgivandena avseende alkoholens positiva effekter var ytterst modesta, blev det ett ramaskri bland nykterhetsfanatikerna. Några alkoholfientliga påtryckargrupper såsom Marin Institute inledde prompt en kampanj i syfte att få de positiva vändningarna ändrade till nästa upplaga av hälsoguiden år 2000.

Det finns således entydiga bevis för att alkohol under vissa förutsättningar är bra för hälsa och välbefinnande. Ändå är detta faktum inte särskilt känt bland allmänheten. En opinionsundersökning som företogs av det amerikanska Competitive Enterprise Institute år 1995 visade, att endast 42 procent av de tillfrågade amerikanska medborgarna var medvetna om att det förelåg bevis för att måttligt alkoholbruk minskar riskerna för hjärtåkommor. Det är heller inte lätt för alkoholproducenterna att informera om detta, eftersom den statliga Bureau of Alcohol, Tobacco, and Firearms (BATF) har bannlyst varje påstående om att alkohol kan vara nyttigt.

Korkat EU-beslut

Om nykterhetsivrarna åtnjuter ett ökande inflytande i Förenta staterna, så är läget som alla vet sju resor värre i Sverige. Nykterhetsrörelserna har här av tradition ett kraftigt inflytande som går över ett sekel tillbaka i tiden. Därtill kommer att nykteristerna av hävd är överrepresenterade i Sveriges riksdag. Följden har blivit en absurt restriktiv alkoholpolitik som bland annat resulterat i ett statligt alkoholmonopol, vilket gör sitt bästa för att få

människor att köpa så litet av dess produkter som möjligt. Nyligen gav regeringen till och med signaler om, att ett förbud mot lättölsreklam är att vänta.

I höstas kom vidare EG-domstolen fram till slutsatsen, att det statliga Systembolaget skall få vara kvar i vårt land. Glädjen bland svenska nykterhetsorganisationer var översvallande. IOGT-NTOs förbundsordförande Sven-Olov Carlsson framhöll i ett pressmeddelande: "Sverige har en folkhälsoinriktad alkoholpolitik och dagens beslut visar att det är möjligt att sprida den svenska modellen till flera EU-länder". EG-domstolens beslut gav alltså klartecken för alla hembrännare att fortsätta sin produktion precis som förut, eftersom det inte heller sedan Sverige gick med i EU kommer att bli någon konkurrens i form av vinförsäljning i livsmedelsbutiker. Det som befolkningen i andra kulturländer ser som något naturligt – att utan skuldkänslor handla alkoholhaltiga drycker bland andra livsmedel – kan svenskarna enligt de europeiska direktiven inte heller framdeles betros med.

EU-beslutet i höstas innebär, att våra ungdomar i fortsättningen kan dricka lika mycket "HB" (hembränt) som tidigare utan någon som helst kvalitetskontroll. Vi kommer således i pressen även framgent att kunna läsa om ungdomar som dör eller får obotliga skador av att dricka hembränt. Samtidigt kommer införseln av billigare sprit in över Sveriges gränser att fortsätta och med all sannolikhet även att öka. Allt medan godtemplare och blåbandister sitter på sina möten och dricker kaffe med dopp och är stolta över att vara nyktra.

BREV TILL CONTRA

Risker med Ignalina

I *Contra* nummer 2 1998 redovisar Tommy Hansson sina intryck från ett besök i Liatuen och vid kärnkraftverket Ignalina. Enligt min uppfattning tar han för lätt på säkerhetsinvändningarna och accepterar de förbättringar som faktiskt gjorts på ett okritiskt sätt.

Kärnkraftverket i Ignalina är byggt med sovjetisk teknik och med sovjetiskt tänkande. De säkerhetsarrangemang som tillförts i efterhand är i grunden påbyggnader på ett osäkert system, som ekonomiskt och tekniskt baserats på det kommunistiska ekonomiska tänkandet, där till exempel miljöskador inte åsatts några ekonomiska värden alls.

Visst är det bra att ABB och andra västerländska företag engagerats för att höja säkerheten. Men notera följande tre viktiga faktorer som gör att Ignalina är en i grunden osäker konstruktion:

- 1) Baskonstruktionen är den gamla sovjetiska.
- 2) Den grafitmodererade tekniken innebär att riskerna för en explosion är större än i västerländska reaktorer där vatten är moderator.
- 3) Reaktorn saknar betonginneslutning, ett självklart krav i alla västerländska reaktorer, även om den bara kommit till användning en enda gång, i Three Mile Island-reaktorn nära Harrisburg, där reaktorhaveriet inte föranledde några som helst skador på omgivningen just tack vare betonginneslutningen. När motsvarande, något mer allvarliga, händelse inträffade i Tjernobyl blev konsekvenserna katastrofala, just på grund av avsaknaden av reaktorinneslutning.

Ignalina är därför fortfarande en miljörisk för Sverige. Kanske inte så stor som övergången till dansk kolkraft om Barsebäcks-verket skulle stängas. Men likafullt, en högst betydande miljörisk, som inte kan viftas bort, genom mindre justeringar av anläggningen.

Per-Olof Eklund

Tommy Hansson svarar: Per-Olof Eklund tycks mena att jag inte alls är medveten om de betydande risker som är förknippade med kärnkraftverket i Ignalina, också med

de av mig beskrivna säkerhetsförbättringarna. Detta är felaktigt. I min huvudartikel i *Contra* 2/98 påtalar jag tvärtom i det sista stycket under den talande mellanrubriken "Ingen inneslutning" just de faktorer Eklund så riktigt påtalar. Vi får alltså inte glömma riskerna.

Å andra sidan är det alltför lätt för västerländska bedömare att tvärsäkert döma ut Litauens (och andra forna östblocksnationers) ansträngningar att göra sina gamla sovjetiska kärnkraftsverk så säkra som möjligt. Vi bör i anständighetens namn försöka sätta oss in i de aktuella ländernas situation och den ekonomiska situation de har att arbeta med.

Europas sista kommunistparti?

När bluffen med kommunismen sprack i Sovjet och Öst-Europa, ökade vpk sina anhängare i Sverige till 12% och blev för första gången i landets historia ett rumsrent parti, som inbjöds att regera tillsammans med sossarna.

Välfärden dalade snabbt i Sverige, skatterna ökade drastiskt, och Moder Sveas kassaskrin läckte som ett såll i takt med att arbetslösheten ökade. Från att tidigare ha levt ganska drägligt och mänskligt, fick snart medborgarna känning av regeringens nya, hårda och omänskliga politik med förödande inskränkningar på de flesta områden.

Fastighetsskatten, denna konfiskatoriska skatt som drabbar alla, men mest skuldfria pensionärer och småbarnsfamiljer, drev bokstavligen folk ut "i den kalla natten". Staten tog via fastighetsskatten hand om hela deras inkomst och överlämnade till dem själva beslutet att att leva på socialbidrag eller bli "utelligare". *Så betar sig bara en diktatur!*

Sjuka och äldre döer i förtid på grund av brist på mänsklig vård. Myndigheternas cynism och arrogans mot befolkningen börjar alltmer likna Hitler-Tysklands människosyn.

Medan brottsligheten och kriminaliteten stiger, minskar polisens insatser. Flera polisstationer har numera enbart öppet mel-

lan klockan 7-17. Arrestlokalerna är överfyllda, så arresteringar måste ibland sändas från Skåne till övre Norrland.

De rika flyr med sina pengar till utlandet. För oss kvarvarande drages tumskruven alltmer åt. Sverige är varken längre fritt eller demokratiskt, vårt kommunistparti är ett av de största i Europa. Är vi männe på väg mot en förödande socialistdiktatur?

Thure Wallin

"Farliga" parabolernas jagas

Fortfarande jagas invandrare för sina parabolers med vilka de tar in sitt hemlands TV och nyheter. Parabolen får inte skjuta ut så mycket från balkongen, hur mycket varierar från tid till annan. Allt för att stoppa tittandet på utländsk TV. Varför? Ganska enkelt, när man kommer ihåg socialdemokraternas motstånd mot parabolers överhuvudtaget på 1980-talet. De ville förbjuda parabolerna. Socialdemokraterna gör allt för att det enda som kan tas emot på TV och radio ska vara styrt centralt, av dem, att enbart deras styrda nyheter ska finnas tillgängliga. Politiskt styrda nyheter är inget nytt för oss som var med på 1970-talet. De ville nästan ha monopol på allt som sades och gjordes på TV- och radiokanalerna, och de gjorde allt för att behålla sina monopol. Man behöver bara se på Rapport eller Aktuellt för att begripa hur redovisningen av nyheterna styrs.

Och nu kämpar samma personer för att förbjuda invandrare att ta in sitt hemlands TV. Alla knep är tillåtna för att bibehålla en röst i TV. Utländska nyhetssändningar är "farliga" tycker somliga. Jag bor i Hedenäset (i Tornedalen) och här är det ganska befriande att se finsk TV emellanåt. Man ser direkt skillnaden i nyhetssändningarna, vad som tas upp av utrikes nyheter och så vidare.

Ragnar Kerttu

Bostadsföretagen jagar invandrare som vill se sitt hemlands TV med parabol. Inspiration från Socialdemokratiska kvinnoförbundet som tidigare önskat förbjuda alla parabol.

BOK-NYTT

Hur vi lyckades övervinna kommunismen

Kommunismens totala misslyckande belyses i en bok med titeln *Hur vi lyckades överleva kommunismen med ett leende på läpparna*. Ifrågavarande bok handlar särskilt om kvinnornas liv och känslor i Östeuropas länder under Sovjetväldets tid. Bokens författare, Slavenka Drakulic, ger en inträngande bild av förtrycket, fattigdomen och tröstlösheten i dessa av kommunismen under lång tid våldtagna länder.

Det kommunistiska förtrycket drabbade kvinnorna hårt, och Slavenka Drakulic skriver, att även kvinnornas utseende präglades av kommunismen. De gav intryck av att vara äldre än de i själva verket var och utmärkande för dem var också, att de såg trötta ut och hade dålig hållning. Kommunismen ingav människorna en känsla av förlamning, som berövade dem framtidstro och drömmar.

Kommunismens totala misslyckande visade sig inte minst tydligt i människornas vardag, till vilken exempelvis hörde den omfattande varubristen och de långa matköerna utanför affärerna. De rådande förhållandena på varumarknaden var sådana, att vilka varor som helst kunde närsomhelst hamna i den stora kategorin lyxvaror, till och med mjölk och kött.

Tillvaron under det kommunistiska öket med dess varubrist och fattigdom var en ständig kamp för att överleva. I överlevnadskampen under kommunismen fanns det två grundprinciper, nämligen sparande och återanvändning. Det sparades på allt möjligt, och när

det gällde återanvändning, så var påhittigheten stor. Slavenka Drakulic själv brukade torka golvet med ett par gamla herrbyxor upprädda på en kvast. I Sovjet var plastkassar oerhört eftertraktade. Anledningen var helt enkelt att kvinnorna använde dem som handväskor. Att samla, spara och återanvända var absolut nödvändigt i ett system som i över fyrtio år visat sig oförmöget att tillfredsställa medborgarnas mest grundläggande behov.

Slavenka Drakulic's nakna skildring av tillvaron och levnadsvillkoren bakom järnridån blottlägger kommunismen i all dess skrämmande omänsklighet. Vad Drakulic gör är att hon visar på kommunismens rätta ansikte, ett ansikte fjärran från alla storstilade paroller och propagandistiska slagord.

David Stavenheim
Slavenka Drakulic: Hur vi lyckades övervinna kommunismen med ett leende på läpparna. Ordfronts förlag. ISBN 91-7324-451-1

Polen

Visst är det här en pratig bok, visst är den dåligt korrekturläst och visst förefaller den dåligt disponerad, men den är faktiskt riktigt bra ändå. Vad dispositionen beträffar kan man med lite god vilja uppfatta det så, att flera angelägna temata varieras och flätas in i varandra med utgångspunkt från författarens egna upplevelser som korrespondent för Sveriges radio. Ja, det blir många infallsvinklar till att ge den historiska och kulturella bakgrunden som det ju inte finns något utrymme för i det dagliga nyhetsskvalet. Här och tvärs boken igenom kommer brottstycken av landets ärorika historia, kulturhis-

toriska fragment och – mest värdefullt – ett klargörande av litteraturens samhällspolitiska betydelse i detta av ockupationsmakter så svårt plågade land.

Nog framgår det, att polackerna tycker hjärtinnerligt illa om båda sina mäktiga grannar, och det är osäkert vilka av dem som står lägst i kurs, tyskarna eller ryssarna. Dessutom har de genom sina erfarenheter under de senaste århundradenas historia ständigt känt sig både missförstådda och övergivna av övriga nationer.

Kylig objektivitet är emellertid knappast något man kan beskylla bokens författare för, tvärtom visar han gång på gång

sin kärlek och bindning till detta land och detta folk, vars mentalitet och livsstil han eftertryckligt framhäver som överlägset det mesta som finns att tillgå på annat håll, inklusive här hemma. Men det innebär ingalunda, att han är på något sätt okritisk. Han framhåller givetvis vilken destruktiv inverkan "liberum veto" hade under 1700-talets omvälvningar, då Polen gick under som självständig statsbildning. Företeelsen innebar, att fullständig enighet krävdes för beslut i riksdagen, alltså att en enda röst räckte för att blockera hela maskineriet. Med andra ord var varje riksdagsman, det vill säga adelsman, inte bara ett eget parti utan praktiskt taget en egen suverän stat, eftersom var och en av de politiska ledarna naturligtvis hade manstarka följn. Undra sedan på att det kunde bli obehagligt för utomstående att blanda sig i den röran, något som stackars Mollberg fick erfaras i Bellmans

kända visa om Polens affärer. Likaså redogörs i boken för hur klantigt de polska frihetskämparna bar sig åt under de båda upproren på 1800-talet, då tsarregimen utan större svårigheter kunde isolera dem genom att utdela förmåner till bönderna, som alltså föredrog en jämförelsevis hygglig rysk överhet före sina arroganta inhemska herrar. Samma teknik använde för övrigt de kommunistiska makthavarna i vår tid, då de gång på gång lyckades spela ut arbetare och intellektuella mot varandra.

Vi får även en värdefull repetition av hur arbetarupproret i Poznan förorsakade storm i den svenska ankdammen. Det var då 75 personer varav fem säkerhetspoliserna dödade och inemot 900 människor sårades och 746 personer hamnade i fängelse på grund av delaktighet i upproret. Dessa händelser föranledde den socialdemokratiska *Morgontidningens* politiske kåsör, Nordens Karlson, att skriva en dikt med titeln "Avskrift" och med uppenbara anspelningar på Erik Blombergs "Gravskrift", en av den svenska indignationspoesiens mest kända dikter, med anspelning på skotten i Ådalen 1931. Givetvis förorsakade detta ett raseriutbrott hos poeten Blomberg, som helt enkelt inte kunde förstå hur man kunde jämföra vapenlösa svenska arbetare med demonstranter som var utrustade med kulspjut och handgranater (enligt den officiella versionen, alltså).

Känslan av bortglömdhet och övergivenhet är som sagt djupt rotad i den polska nationen. Därav kommer sig besvikelsen över NATOs skynda-långsamt strategi när det gäller alliansens östutvidgning. I rättvisans namn bör dock erinras, att man uppenbarligen underskattar både de organisatoriska och de kostnadsmissiga svårigheterna därvidlag. Att anpassa vapen- och kommunikationssystem till

västlig standard blir – som författaren påpekar – en dyr och långdragen historia, och likaså erinras om de polska officerarnas minst sagt skrala kunskaper i engelska. Något som fortfarande svider är emellertid minnet av alla välmentade råd att ta det lugnt och inte reta ryssarna.

Det gäller till exempel vår egen Olof Palmes – men även andra västliga politikere såsom Willy Brandts och Bruno Kreisky – feiga och undfallande uttalanden under det så kallade undantagstillståndet på 1980-talet.

Med all sin sympati är ju författaren långtifrån okritisk gentemot det polska samhället. En företeelse som på goda grunder ger ständigt återkommande olustkänslor är den ingrodda antisemitismen.

Han beskriver med stor inlevelse de hemiska pogromerna i Kielce år 1946 som han gör den kommunistiska överheten ansvarig för, liksom för övriga utbrott av antisemitism under senare år. Men han vill ändå ta sina polska vänner i försvar. Så till exempel tycker han sig inte finna några rasistiska teorier bakom det polska judehatet och han säger sig ha träffat många polacker som är öppna och toleranta. Näja, man kan ju grunda

sin ovilja mot judar på många olika skäl, och den attityd man visar upp mot utlänningar behöver inte nödvändigtvis vara densamma som i sällskap med sina egna. Signifikativt är faktiskt det som hände i februari 1996, när Polens utrikesminister offentligt bad om ursäkt för pogromerna i Kielce.

*Birger Larsson
Kjell-Albin Abrahamsson: Polen, Diamant i Aska. Fischer & Co. ISBN 91-7054-850-1.*

De sista offren

Det har ofta sagts, att under Finlands ödeskamp mot Sovjetunionen under vinterkriget fanns ett stort stöd från den svenska allmänhetens sida. Tusentals svenskar anmälde sig också som frivilliga i denna kamp, varav några gav sina liv i insatsen för Finlands frihet och oberoende. Samtidigt har det antytts att Sveriges regering inte bidrog med något mera betydande stöd till vårt östliga broderland.

I boken *De sista offren* av Bengt Nordell (Borås 1996) ges dock en annan bild av Sveriges insatser. För det första konsta-

teras, att "Organisationer, myndigheter, frivilliga, industrin, banker, Röda korset, Rädda Barnen, kyrkor, kvinnogrupper, skolor, lottor..." svarade för en bred hjälpverksamhet gentemot det av de sovjetiska kommunisterna angripna Finland. Denna hjälpsats beskrivs med rätta som en "ny folkrörelse" omfattande hela landet. Frågan är emellertid vad statsmakterna gjorde.

Statsminister Per Albin Hansson hade på ett tidigt stadium klargjort, att en svensk truppinsats på Åland var utesluten. Också regeringens inställning till den frivilligkår som så småningom tillkom var till en början restriktiv. Den statistik som redovisas i boken talar dock ett klart språk: Sveriges materiella och ekonomiska insatser till Finlands bistånd var avsevärda. Efter vinterkrigets utbrott den 30 november 1939 hade Sveriges riksbank officiellt ställt krediter på drygt 262 miljoner kronor, varav omkring 133 miljoner i utländsk valuta, till den finska regeringens förfogande. Detta motsvarade omkring tio procent av den svenska statens utgifter för 1940 och överskred den summa som beräknades åtgå till Sveriges försvar 1939-40. Sveriges totala krediter till

Finland uppgick vid krigsslutet 1945 dock i realiteten till över 300 miljoner kronor, varav 109 disponerats.

I slutändan valde Sverige att efterskinka större delen av skulderna. Till de ekonomiska insatserna kom de vapen och annan krigsmateriel som överlämnats ur svenska förråd.

Totalt hävdas i boken att "samlade svenska hjälpen till Finland under vinterkriget 1939-1940" uppgick till närmare en halv miljard kronor – 488 182 000 – i gåvor och krediter. Denna massiva insats gick av naturliga skäl ut över det svenska totalförsvaret, vilket faktiskt var en av anledningarna till vår bristande krigsberedskap under första delen av Andra världskriget.

Boken belyser vidare på ett levande sätt den verklighet som finska krigsinvalider har att utvärda i Sverige och den behjrtansvärda, humanitära insats som utförs av Finlands krigsinvaliders Sverigedistrikt.

*Tommy Hansson
Bengt Nordell: De sista offren – en bok om finländska krigsinvalider i Sverige och svenska hjälpen till Finland 1939-45. Finlands krigsinvaliders Sverigedistrikt.*

CONTRA

5 1998

Vi kommer i kommande nummer att granska hur norska staten fram till början av 1998 krävde krigsskadestånd av privatpersoner (!), vars enda brott var att de var gifta med tyska medborgare under Andra världskriget. I serien om kalla krigets hjältar kommer Contras läsare att möta Eric Blair, mer känd som George Orwell. Självklart kommer vi också att analysera det svenska valet, inklusive Contras traditionella redogörelse för de "okända partierna".

...kommer i oktober